

Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

Fakulta bezpečnostního inženýrství

Katedra ochrany obyvatelstva

Trendy v terorismu a krizové řízení

Trends in Terrorism for Crisis Management

Student:

Bc. Jan Kvapil

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Pavel Šenovský, Ph.D.

Studijní obor:

Bezpečnostní plánování

Datum zadání diplomové práce:

15. 6. 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

12. 4. 2018

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Jan Kvapil**

Studijní program: N3908 Požární ochrana a průmyslová bezpečnost

Studijní obor: 3908T007 Bezpečnostní plánování

Téma: **Trendy v terorismu a krizové řízení**
Trends in Terrorism for Crisis Management

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Cílem práce je vypracování studie relevantních trendů v terorismu pro účely krizového řízení.

Charakteristika práce:

V posledních letech byla řada států zasažena řadou teroristických útoků. Hrozba terorismu není nová, poučení lze proto hledat v minulosti. K tomuto účelu bude provedena rešerše dostupných zdrojů informací o teroristických útocích a data z nich budou analyzována za účelem identifikace nosných trendů a zajímavých informací, které lze využít jako podklad pro havarijní plánování, popř. přípravu na krizové řízení takových událostí.

Seznam doporučené odborné literatury:

NATIONAL CONSORTIUM FOR THE STUDY OF TERRORISM AND RESPONSES TO TERRORISM. Global Terrorism Database [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/gtd/> RAND. RAND Database of Worldwide Terrorism Incidents [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.rand.org/nsrd/projects/terrorism-incidents/download.html> ŘEHÁK, David, MARTÍNEK, Bohumír, RŮŽIČKOVÁ, Petra. Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. Ostrava: SPBI, 2015. 131 s. ISBN 978-80-7385-169-9. ŠENOVSKÝ, Michail, ORAVEC, Milan, ŠENOVSKÝ, Pavel. Teorie krizového managementu. Ostrava: SPBI, 2012. 115 s. ISBN 978-80-7385-108-8.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Pavel Šenovský, Ph.D.**

Datum zadání: 15.06.2017

Datum odevzdání: 12.04.2018

doc. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., MPA
vedoucí katedry

prof. Ing. Pavel Poledňák, Ph.D.
děkan fakulty

Místopřísežné prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracoval samostatně.

V Ostravě dne: 10. 4. 2018

Jméno a podpis autora: JAN KVAPIL

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že

- jsem byl/a seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů;
- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava (dále jen VŠB – TUO), dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- beru na vědomí, že VŠB – TUO má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou/bakalářskou práci užít v souladu s § 35 odst. 3 ²⁾;
- beru na vědomí, že podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má právo VŠB – TUO na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem VŠB – TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB – TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého VŠB – TUO nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Jméno, příjmení JAN KVAPIL

Adresa DR. MARTÍNKA 41, OSTRAVA

Dne: 10. 4. 2018

Podpis:

.....
1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47 Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejmeně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užití-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Poděkování:

Rád bych tímto poděkoval svému vyučujícímu a vedoucímu diplomové práce doc. Ing. Pavlu Šenovskému, Ph.D. za vedení, užitečné rady a připomínky při jejím zpracování.

.....
Bc. Jan Kvapil

Anotace

Kvapil Jan. *Trendy v terorismu a krizové řízení*. Diplomová práce, Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2018, 70 stran.

Cílem práce je nalezení trendů v terorismu jako podkladu pro zlepšení v krizovém řízení. Trendy byly identifikovány analýzou dat z GTD (Global Terrorism Database), která obsahuje všechny útoky od roku 1970. Trendy jsou zachycovány pomocí grafů a následně rozebírány z pohledu významu identifikovaného trendu vůči krizovému řízení. Na základě zjištění diskutuje práce současný stav řešení problematiky v ČR a možné změny.

Klíčová slova: terorismus, bezpečnost, trendy, krizové řízení, databáze

Annotation

Kvapil, Jan. *Trends in Terrorism for Crisis Management*. Diploma thesis, Ostrava.: VŠB – Technical university of Ostrava, Faculty of Safety Engineering, 2018, 70 pages.

The goal of the thesis is to find trends in terrorism a base for improvement in crisis management. Trends were identified by analyzing data from GTD (Global Terrorist Database), which contains all terrorist attacks since 1970. Trends are captured using graphs and subsequently analyzed from the point of view of the importance of the identified trend to crissis management. Based on it the thesis discusses state of the art in Czech Republic and possible improvements to it.

Key words: terrorism, safety, trends, crysis management, database

Obsah

Úvod.....	5
Rešerše	6
Krizové řízení	8
Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám.....	11
Stupně ohrožení terorismem.....	12
Terorismus.....	14
Typologie terorismu.....	16
Metody terorismu.....	17
Global terrorism database.....	21
Zdroje.....	22
Sběr dat.....	22
Využití	23
Programovací jazyk R	24
Terorismus ve světě od roku 1970	26
Terorismus v ČR	29
Historie	30
Současná bezpečnostní situace v ČR	31
Útoky v nedávné minulosti.....	32
Časté typy útoků.....	32
Časté cíle útoků	35
Útoky ve státech Evropské Unie	38
Shrnutí zjištěných dat.....	43
Plánování bezpečnosti.....	46
Měkké cíle	46
Kritická infrastruktura	49
Návrhy.....	50

Závěr	53
Seznam použité literatury	55
Seznam obrázků	62
Seznam tabulek	63
Přílohy	64

Seznam zkratek

CETIS	Center for Terrorism and Intelligence Studies Centrum terorismu a zpravodajských studií
ČR	Česká republika
EKI	Evropská kritická infrastruktura
ETA	Euskadi Ta Askatasuna Baskicko a jeho svoboda
EU	Evropská unie
FARC	Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia Revoluční ozbrojené síly Kolumbie
GTD	Global terrorism database Globální databáze terorismu
GTI	Global terrorism index Globální index terorismu
IEP	Institut of economics and peace Institut ekonomiky a míru
IRA	Irish republic army Irská republiková armáda
ISIS	Islámský stát v Iráku a Sýrii
ISVG	Institute for the Study of Violent Groups Institut pro studium násilných skupin
IZS	Integrovaný záchranný systém
KI	Kritická infrastruktura
NATO	North Atlantic Treaty Organization Severoatlantická aliance
OC	Obchodní centrum

OSN	Organizace spojených národů
PGIS	Pinkerton Global Intelligence Service Globální zpravodajská služba Pinkerton
RAF	Rote Armee Fraktion Frakce rudé armády
START	Study of terrorism and responses to terrorism Studium terorismu a odezvy na terorismus

Úvod

Konflikty byly mezi skupinami lidí odjakživa a terorismus není žádnou novinkou. Již 500 let před naším letopočtem psal ve svém díle Umění války Sun-C o netradičních formách vedení boje, které by se dnes daly charakterizovat jako terorismus. Terorismu procházel přirozený vývojem až do období Velké francouzské revoluce, kdy byl termín terorismus poprvé použit.

Náhled na terorismus se začal postupně měnit v souvislosti s nárustem počtu teroristických útoků s větším množstvím obětí a značnými materiálními škodami. Stále se však zdálo, že se jedná o něco vzdáleného a nás se to nijak zvlášť netýká. Oči nám však otevřel útok ze dne 11. září v roce 2001 ve Spojených státech amerických. Po těchto událostech se nejen evropské státy začaly tímto problémem zabývat, aby se co nejvíce připravily na možnost terorismu na svém území. [28]

Od roku 2001 došlo v evropských zemích hned k několika velkým teroristickým útokům. Zasažena byla velká a turisticky oblíbená města jako jsou Madrid, Paříž, Londýn, Brusel a další.

Tyto faktory stále častěji vedou k různým otázkám. Kde se stane další útok? Jaký způsobem teroristé zaútočí? Jaký si útočníci vyberou cíl? Jsme na tento útok připraveni? Mým cílem je pomocí těchto otázek nalézt relevantní trendy terorismu a tyto výsledky aplikovat na oblast krizového řízení.

Rešerše

Pro tuto práci jsem využíval literaturu z oblasti krizového řízení, bezpečnosti České republiky a terorismu. Důležitým zdrojem informací pak byla Globální teroristická databáze, ze které jsem čerpal data pro analýzu trendů.

[21] NATIONAL CONSORTIUM FOR THE STUDY OF TERRORISM AND RESPONSES TO TERRORISM. *Global Terrorism Database* [online]. 2017 [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/gtd/>

Světová databáze terorismu obsahuje pravidelně aktualizovaná data. Z tohoto serveru jsem čerpal kompletní databázi, která obsahuje již přes 170 000 incidentů. Pro každý z těchto incidentů je k dispozici mnoho informací jako například: místo, čas, použité zbraně, počet obětí atd. Data pocházejí ze zpráv médií, které jsou následně ověřovány a až poté zapsány do databáze.

[49] ŘEHÁK, David, MARTÍNEK, Bohumír, RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. Ostrava: SPBI, 2015. 131 s. ISBN 978-80-7385-169-9.

Kniha obsahuje informace ohledně aktuálních bezpečnostních hrozeb a jejich vlivu na ochranu obyvatelstva. Snahou této literatury je popsat současný stav ochrany obyvatelstva a na základě toho dále predikovat možný vývoj.

[50] ŠENOVSKÝ, Michail, ORAVEC, Milan, ŠENOVSKÝ, Pavel. *Teorie krizového managementu*. Ostrava: SPBI, 2012. 115 s. ISBN 978-80-7385-108-8.

V této monografii je rozebrána teoretická stránka krizového managementu. Hlavním tématem je zde riziko. Mluví se zde o fázích rizika, ekonomické stránce rizika a metodách rozpoznání rizika.

[16] FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017, 256 s. ISBN 978-80-244-5040-7.

V této knize je rozebrán terorismus z hlediska regionálního i globálního. Dále je zde uvedena historie terorismu s bližším pohledem na Českou republiku. V poslední části knihy pak nalezneme rozhovory mezi odborníky, které dobře doplňují teorii o osobní náhled na celou věc.

[54] WHITE, Jonathan R.. *Terrorism: An Introduction*. 4. vydání, Wadsworth Publishing, 2002, 352 s. ISBN 978-0534578510

I když byla tato kniha vydrána v roce 2002, a tudíž nepopisuje aktuální stav, přesto dobře uvádí do komplexní problematiky světového terorismu. Popisuje starší významné události, které utvářely terorismus tak, jak ho známe dnes.

Krizové řízení

Dle krizového zákona (240/2000 Sb.) [56] se krizové řízení definuje jako souhrn řídicích činností, provedených příslušným orgánem zaměřeným na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti

- s přípravou na krizové situace a jejich řešení,
- nebo ochranou kritické infrastruktury.

Za krizovou situaci se pak pokládá:

- mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému,
- narušení kritické infrastruktury,
- nebo jiná nebezpečí, při nichž je vyhlášen jeden z krizových stavů.

Mimořádnou událostí je podle zákona 239/2000 Sb. (zákon o IZS) škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. [55]

Podle krizového zákona (240/2000 Sb.) je kritickou infrastrukturou prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury. Narušení jeho funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu. [56] Potřeba řešit kritickou infrastrukturu vyšla z několika faktorů. Zvýšení teroristické aktivity ve světě, propojení evropské energetické sítě a také vlivem Evropské Unie. Jde o to, že s propojeností a sofistikovaností systému roste též jeho zranitelnost. Proto je třeba chránit základní prvky, aby systém jako celek fungoval.

Některé prvky infrastruktury jsou tak důležité, že by jejich narušení mělo závažné dopady na některé z členských států Evropské unie. Tyto prvky se nazývají Evropská kritická infrastruktura (EKI). Směrnice o EKI se týká odvětví energetiky, dopravy a informačních a komunikačních technologií.

Zda se jedná o infrastrukturu kritickou pro Českou republiku, se určuje pomocí průřezových a odvětvových kritérií. Definice dle nařízení vlády č. 432/2010 Sb. je průřezovými kritérii myšlen soubor hledisek pro posuzování závažnosti vlivu narušení funkce prvku kritické infrastruktury s mezními hodnotami, které zahrnují rozsah ztrát na životě, dopad na zdraví osob, mimořádně vážný ekonomický dopad nebo dopad na veřejnost v důsledku rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života. Odvětvové kritéria jsou pak technické nebo provozní hodnoty k určování prvku kritické infrastruktury v odvětvích energetika, vodní hospodářství, potravinářství a zemědělství, zdravotnictví, doprava, komunikační a informační systémy, finanční trh a měna, nouzové služby a veřejná správa. [56]

Klíčovými účastníky procesu souvisejícího s kritickou infrastrukturou a její ochranou jsou zástupci státního a soukromého sektoru, tj. vláda a ústřední správní úřady v jednotlivých oblastech kritické infrastruktury, a především konkrétní vlastníci a provozovatelé kritické infrastruktury, kterým je zákonem svěřena klíčová odpovědnost za provedení opatření k ochraně kritické infrastruktury.[56]

Subjekt kritické infrastruktury si může zvolit styčného bezpečnostního zaměstnance, který je v podstatě zástupcem v oblasti bezpečnosti. Tuto osobu pak subjekt nahlásí příslušnému ministerstvu nebo ústřednímu správnímu úřadu.

Hlavní povinnost subjektu KI je vytvoření plánu krizové připravenosti. Tuto povinnost musí subjekt splnit do jednoho roku od rozhodnutí, kterým byl prvek KI určen. V plánu krizové připravenosti jsou identifikována možná rizika, která by omezila funkčnost prvku KI a dále jsou stanovena opatření pro zajištění ochrany. Kontrolu stavu ochrany KI provádí příslušné ministerstvo nebo ústřední správní úřad a komunikuje při tom se styčným bezpečnostním zaměstnancem. Pokud není zvolen, komunikace probíhá přímo se subjektem KI. Subjekt je dále odpovědný za okamžité oznámení důležitých změn příslušným orgánům. [56]

Dokument, který upravuje všechny odvětví bezpečnosti a stanovuje komplexní strategii České republiky, se nazývá Bezpečnostní strategie ČR. Jedná se o základní koncepční dokument vlády ČR, který specifikuje na základě bezpečnostních hrozeb a z nich

plynoucích rizik bezpečnostní zájmy ČR a stanovuje místo a úlohu správních úřadů, orgánů územní samosprávy, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních, záchranných aj. služeb ČR při naplňování její bezpečnostní politiky.[33]

Současná bezpečnostní strategie byla schválena dne 4. 2. 2015 Vládou České republiky. Je rozdělena do 4 částí, které dělí celou problematiku.

- Východiska bezpečnostní politiky ČR
- Bezpečnostní zájmy ČR
- Bezpečnostní prostředí
- Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR

Pro potřeby této práce je nejzajímavější část „Bezpečnostní prostředí“, ve které jsou identifikované specifické hrozby ohrožující jak českou bezpečnost, tak bezpečnost týkající se českých mezinárodních smluv a závazků.

Tyto hrozby jsou:

- oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodně - právních závazků v oblasti bezpečnosti,
- nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí,
- terorismus,
- šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů,
- kybernetické útoky,
- negativní aspekty mezinárodní migrace,
- extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí,
- organizovaný zločin, zejména závažná hospodářská a finanční kriminalita, korupce, obchodování s lidmi a drogová kriminalita,
- ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury,
- přerušení dodávek strategických surovin nebo energie,
- pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události. [33]

Terorismus je jednak explicitně vypsán jako hrozba, jednak se však nepřímo týká i dalších identifikovaných hrozeb (viz kapitola Metody terorismu). Spojitost lze nalézt také

v kybernetické bezpečnosti, extremismu, ohrožení kritické infrastruktury a dalších. Terorismus sice není v těchto hrozbách přímo zmíněn, ale většina z těchto hrozeb je s ním do určité míry spojena.

Bezpečnostní prostředí dozajista ovlivňuje i fakt, že je Česká republika členem Evropské unie, Severoatlantické aliance (NATO) a Organizace spojených národů (OSN). To nám přidalo spoustu spojenců, ale také některé potenciální nepřátele, pro které by se ČR mohla stát cílem útoku pouze proto, že jsme členy některého z těchto spolenectví.

Z dokumentu Bezpečnostní strategie ČR 2015 vyplývá nutnost věnovat se novým asymetrickým, resp. hybridním hrozbám. Proto se po doporučení vyplývajícího z Auditů národní bezpečnosti z roku 2016 rozhodl tehdejší ministr vnitra Milan Chovanec o zřízení Centra proti terorismu a hybridním hrozbám. [32]

Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám

Jedná se o odborné pracoviště ministerstva vnitra, které má za cíl monitoring hrozeb spojených s vnitřní bezpečností státu. Z těchto hrozeb má pak následně za cíl navrhopat legislativní opatření a vydávat informační oznámení o těchto problémech. Centrum je velmi aktivní na sociální síti Twitter, kde uživatelé informuje o aktuálních bezpečnostních tématech. [35]

Jako reakci na zvýšené riziko útoku v evropských zemích, ministerstvo vnitra připravilo legislativní opatření pro přípravu na potenciální útok na území České republiky. Systém vyhlášení ohrožení terorismem předložil ministr vnitra a byl schválen usnesením vlády č. 63 ze dne 25. 1. 2016. Tímto systémem se ČR inspirovala u dalších evropských států, kde taková opatření již delší dobu fungují.

Stupně ohrožení terorismem

V rámci systému byly charakterizovány 4 stupně ohrožení terorismem (stupeň 0 až 3).

Obrázek 1: Označení stupňů ohrožení terorismem [41]

Základní stav “nulový”

- Není známa žádná hrozba útoku na území České republiky.
- Je považován za stav ideální, který je však v současné době častých teroristických útoku v Evropě těžko dosažitelný.
- Žádná doporučení ve vztahu k veřejnosti.
- Žádná opatření bezpečnostních složek.
- Nemá grafické označení.

První stupeň

- Existence ohrožení terorismem, ale není známá konkrétní hrozba.
- Vyplyvá ze zahraničních vztahů.
- Pro veřejnost doporučeno dbát obecné všímavosti.
- Dlouhodobě platná zvýšená opatření bezpečnostních složek.
- Označen jako žlutý trojúhelník.

Druhý stupeň

- Zvýšená pravděpodobnost ohrožení terorismem.
- Okolnosti hrozby nelze předem předpovědět.
- Vyhlašuje se v návaznosti na předchozí události.
- Označen jako oranžový trojúhelník.

Třetí stupeň

- Teroristický útok očekáván s velkou pravděpodobností.
- Vysoký stupeň bdělosti a pohotovosti.

- Opatření k zamezení pokračování nebo opakování útoku.
- Označen jako červený trojúhelník.

Vyhlášení jednotlivých stupňů ohrožení terorismem provádí Vláda České republiky na návrh ministra vnitra. Pokud nastane nebezpečí z prodlení, může zvýšený stav ohrožení schválit rovnou ministr vnitra na návrh Společné zpravodajské skupiny. Vláda poté na schůzi tento stav buď potvrdí, nebo ho zamítne. Současný stav bezpečnosti je zveřejněn na internetových stránkách Centra proti terorismu a hybridním hrozbám. [41]

V době dokončování této práce se Česká republika nachází v prvním stavu ohrožení terorismem. Tento stav byl vyhlášen ministrem vnitra 22. března 2016 jako reakce na teroristické útocích v Belgii. Jelikož však došlo od tohoto útoku 2016 k dalším útokům na území Evropské unie, tak tento stav platí i nadále.

Terorismus

Poprvé se s termínem terorismus můžeme setkat za Velké francouzské revoluce. Jednalo se tehdy o součást vojenské taktiky. Princip je ovšem stejný jako v současnosti. Za pomoci strachu a ohrožení obyvatelstva dospět k vlastnímu cíli.

Terorismus má ve světě mnoho definic, avšak žádná z nich není mezinárodně uznávaná. To může zapříčinit rozdílné údaje v různých statistikách, jelikož u některých hraničních případů může daný útok splňovat jednu definici, avšak druhou již ne. Tímto problémem se zabývá Organizace spojených národů, která na takové definici pracuje již několik let.

Česká republika pracuje se třemi definicemi. Nejstarší z nich je definice Rady EU z prosince roku 2001, která vznikla jako reakce na teroristický útok z 11. září 2001 v New Yorku. Jedná se o formulaci uvedenou v dokumentu Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem s označením 2001/931/SZBP. [39]

Teroristický skutek je zde popisován jako množina vyjmenovaných činů, které mohou, svou podstatou nebo kontextem, vážně ohrozit chod konkrétního státu nebo mezinárodní organizace. V rámci vnitrostátních právních řádů se jedná o skutky, které byly spáchány s úmyslem:

- vážně zastrašit obyvatelstvo;
- nenáležitě přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání či nekonání konkrétních kroků;
- vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace, a to:
  - útoky na lidské životy, který může zapříčinit smrt;
  - útoky na psychickou integritu osob;
  - únosy nebo braním rukojmí;
  - zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení, pevných platforem na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví, ohrožujícími lidské životy nebo mající za následek vážné ekonomické ztráty;
  - obsazením letadel, lodí nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží;

- výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin jaderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní;
- pouštěním těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy;
- přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může rovněž ohrozit lidské životy;
- výhružkami spácháním těchto skutků, zmíněných výše;
- vedením teroristické skupiny;
- účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, s vědomím, že tato pomoc napomůže páčání zločinných aktivit skupiny.“ [39]

V tomto dokumentu je dále definovaná „teroristická skupina“ jako „strukturovaná skupina, složená z více než dvou osob, ustavená pro delší časové období a konající v rámci dělby práce kroky nutné ke spáchání teroristických činů“ (viz výše).

Aktualizovaný seznam osob a organizací splňující definici je přílohou souboru Společného postoje.

Druhá definice je ze „Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013“. Zde se terorismus popisuje jako „metoda násilného prosazování politických cílů či jiných cílů (např. náboženských, ekonomických, kriminálních atd.). Charakteristickým rysem je existence nadnárodních sítí volně propojených skupin, které i bez jednotného velení sdílejí ideologii, cíle a plány k jejich naplnění, finanční zdroje a informace. Jsou schopny přímo ohrozit lidské životy a zdraví, ale také kritickou infrastrukturu.

Způsob provádění teroristických činů se stále mění a na tento vývoj je třeba adekvátně reagovat. Cílem teroristů je vždy zastrašit, případně zneuctit cílovou společnost s využitím značné pozornosti médií, která je jejich akcím vždy věnována, a to zvolením atraktivního času, místa, nebo cíle teroristického útoku. Situaci je třeba za využití zahraničních zkušeností trvale vyhodnocovat a aktivitu soustředit zejména do oblasti prevence. [40]

Nejnovější definice zazněla v Auditě národní bezpečnosti z roku 2016. Podle tohoto dokumentu lze za terorismus označit takové jednání, které je politicky, nábožensky či jinak ideologicky motivováno a užívá násilí či jeho hrozby zejména s cílem vyvolat strach. [32]

Typologie terorismu

Terorismus je komplexní pojem, pod kterým si každý může představit něco jiného. Právě proto, že má tolik různých forem, je třeba ho vhodně dělit. Dělení terorismu na typy má své výhody. Studium terorismu se tak může zabývat pouze konkrétním typem, který se od jiného typu může velice lišit.

Dělení terorismu se podobně jako u definic mění podle autora. Pro účely této práce jsem se proto rozhodl použít rozdělení uvedené ministerstvem vnitra. Jedná se o dělení terorismu na tři typy z hlediska motivace k útoku. [43]

1. Terorismus kriminální: teroristické akce provedené primárně za účelem získání osobních materiálních výhod. Kriminální čin a kriminální terorismus se od sebe liší přítomností takzvaného teroristického kalkulu. Jedná se o jistou zprávu, která je skrz ohrožení veřejnosti vyslána k dosažení určených cílů. [30]

2. Terorismus patologický: teroristické akce provedené primárně kvůli psychickému sebeuspokojení teroristy nebo teroristické organizace. Motivace k takovému terorismu může být potěšení pachatele ze svých schopností rozšířit takovou zprávu a získat tak pozornost médií nebo třeba i psychická nemoc teroristy.

3. Terorismus politický, resp. ideologický: akce provedené bez cíle přímých materiálních výhod, avšak s úmyslem politicky motivovaného užití násilí. Tuto kategorii lze dále dělit na:

- Ultralevicový terorismus – tento druh terorismu je vykonáván za cílem vytvoření sociální rovnosti ve společnosti a odstranění všech forem sociální hierarchie.
- Ultrapravicový terorismus hlavní ideologie ultrapravicových skupin tvoří zejména nacionalismus, xenofobie a rasismus. Cíle nacionalisticky smýšlejících teroristických skupin bývají nejčastěji útoky za cílem separace. Mezi nejznámější separatistické uskupení patří zejména IRA.
- Etnický terorismus vyznačuje se prosazováním rozdílných zájmů mezi etniky.

- Náboženský terorismus prakticky v každém náboženství je možné nalézt záznamy, které při specifickém výkladu mohou vést k nucení víry ostatním. Z důsledku takových výkladů pak vznikají fundamentalistické skupiny, které jsou k přesvědčení ostatních o své pravdě schopny zajít až k ohrožení veřejnosti.
- Environmentální terorismu – takzvaný ekoterorismus je význačný ochranou životního prostředí za použití násilí. Může se jednat o chránění celku, nebo ochranu jednotlivých částí. Pro příklad: testování kosmetiky na zvířatech, chov zvířat na kožichy nebo kácení deštných pralesů.
- Vigilantistický terorismus jedá se zejména o skupiny, které se snaží zajistit spravedlnost a pořádek, které dle jejich názoru není stát schopen zajistit.
- "Single-issue" terorismus označovaný také jako jednopoložkový nebo monotematický terorismus se vyznačuje bojem proti jedné konkrétní skutečnosti. Tyto skupiny chtějí v médiích upozornit veřejnost na daný problém a docílit tak změny.

Metody terorismu

Násilí, které útočníci používají, není jenom důsledek útoku, ale je to hlavní záměr celého útoku. Vždy je vidět snaha o maximalizaci pocitu strachu u co nejširšího okruhu lidí. Zvolená metoda útoku rozhoduje o následcích nejen fyzických, ale i psychických. Ovládání technologicky vyspělejších zbraní může mít ještě větší psychologický efekt, jelikož dopad takového útoku by byl mnohem větší než u běžně používaných zbraní, jejich výroba je však o to náročnější. [43]

Klasické teroristické metody

Jedním z důvodů četnosti takovýchto útoků je použití relativně dostupných prostředků, jako jsou nože, střelné zbraně, bomby nebo auta. Cíle jsou různé a závisí vždy na konkrétním jedinci nebo na skupině. Mezi nejběžnější patří rozhodně:

- zabítí konkrétních osob – pro politické či jiné důvody,
- zabítí nebo zranění co největší skupiny náhodných osob – za cílem šíření strachu mezi veřejností,
- ničení budov nebo infrastruktury – omezení funkčnosti prvků kritické infrastruktury by mělo dopad na bezpečnost státu nebo jejich občanů,
- únosy – dosažení vlastních záměrů za pomoci výměny rukojmích,
- šíření zmatku, poplašné zprávy – může vést k chaosu, při kterém dojde ke zranění či zabítí lidí.

Moderní teroristické metody

Díky objevům ve světě vědy a techniky se můžeme těšit novým a lepším vynálezům, avšak tato modernizace je často lehce zneužitelná při ozbrojení.

Jako odpověď na světové konflikty vznikly zbraně hromadného ničení. Jedná se o zbraně s vysoce ničivými účinky, které mohou být použity k rozsáhlému ničení živé síly, infrastruktury nebo jiných zdrojů.

Jaderný terorismus

Při tomto slovním spojení si většina vybaví masivní mezikontinentální střely. Takový útok je ovšem pro teroristické skupiny materiálně i technologicky jen těžko uskutečnitelný. Jsou však i jiné možnosti, jak využít radioaktivní materiál, který je potencionálně dostupný na černém trhu.[2] [13]

Relativně dostupným způsobem, jak využít radioaktivních materiálů jsou tzv. špinavé bomby. Jedná se o zbraň, u které se využívá nálože jako o běžně používaných bomb, za účelem rozptýlit radioaktivní materiál. Pro efektivní využití špinavé bomby je důležité vytvořit substanci, díky které může vzniknout radioaktivní mrak distribuující záření do širokého prostoru.

Jaderné zbraně nejsou hrozbou jenom svou obrovskou ničivou silou a škodlivými radioaktivními účinky. Další, často opomínané riziko je, že výbuch atomového zařízení může být zdrojem elektromagnetických vln. Tyto elektromagnetické vlny jsou nebezpečné pro všechny elektronické zařízení a distribuční sítě. Poškození nebo dokonce vyřazení z provozu takovýchto zařízení, které jsou v moderním světě nepostradatelné, by mělo obrovské následky na běžný chod společnosti. [43]

Chemický terorismus

Toxické chemické látky se mohou dostat do rukou teroristů z mnoha zdrojů. Jsou ve srovnání s radioaktivním materiálem mnohem levnější a dostupnější a práce s nimi je méně náročná. I proto je mnohem pravděpodobnější použití zbraní chemických nebo biologických než zbraní jaderných. Jejich příprava je navíc jednodušší a dá se lépe maskovat.

První použití chemické látky pro boj proběhlo za první světové války. V roce 1915 použili Němci u belgického města Ypres dosud neznámý jedovatý plyn. Podle místa použití získal plyn svůj název Yperit. V současné době chemické bojové látky namají při boji takovou efektivitu jako v minulosti. Vojáci jsou vybaveni prostředky individuální ochrany. Tím pádem tyto látky spíše zpomalují postup nepřátelských jednotek. Avšak na nechráněné civilní obyvatelstvo jsou následky použití chemických látek stále zdrcující.

Obyvatelstvo však nemusí být cíleno přímo. V historii byly zaznamenány případy použití chemických zbraní na zdroje pitné vody nebo otrávení potravin přímo v obchodech. [43]

Biologický terorismus

Biologickou válkou se obecně rozumí vědomé rozšíření choroby mezi lidmi, zvířata nebo rostliny. Tyto choroby se objeví po vystavení cílové populace infekčním účinkům bakterií, virů, plísní, toxinů a dalším biologickým prvkům, které se začnou množit a po inkubační době se projeví symptomy dané nemoci. Útok může být proveden i za pomoci neživých toxických látek, které některé mikroorganismy produkují. Použití biologických zbraní také není žádnou novinkou. Již 600 let před naším letopočtem použil athénský vůdce jed, aby otrávil studny v obléhaném městě. Další zaznamenané případy jsou například shazování mrtvých těl nakažené morem z hradeb obléhaného města nebo zásobování nepřítele

pokrývkami nakaženými neštovicemi. Existuje také hypotéza, že biologické zbraně použili i Sověti při obraně Stalingradu před Němci. [26]

Mezi hlavní výhody biologických zbraní patří rozhodně nízká cena a jejich výroba. Stačí v podstatě vypěstovat bakterie a někde je vhodně a nenápadně vypustit. U pěstování bakterií samozřejmě existuje riziko kontaminace a nakažení samotných teroristů. Spousta bakterií, které se dají použít k terorismu, se vyskytuje v přírodě, což ulehčuje jejich výrobu. Například Botulotoxin vzniká při špatném zavařování potravin, Ricin lze vyrobit ze semen skočce obecného apod. Příznaky nakažení bakterií bývají většinou mírné a podobají se běžným nemocem, avšak po několika dnech nemoc propukne v plné síle a může vést až k smrti nakaženého. [18]

Kyberterorismus

S rozvojem počítačů a internetu se objevilo úplně nové odvětví bezpečnosti. Jedná se o bezpečnost takzvaného „kyberprostoru“. Tento pojem byl poprvé použit ve vědecko-fantastické novele autora Williama Gibsona Neuromancer. Dnes se tento termín využívá k označení virtuálního prostředí počítačových sítí.

Definice kyberterorismu je stejně problematická jako definice terorismu. V České republice se první definice představovaly na Auditě národní bezpečnosti, kde jedno z hlavních témat byl právě kyberterorismus. Národní centrum kybernetické bezpečnosti definuje kyberterorismus takto:

„Kyberterorismus zahrnuje agresivní a excesivní jednání, které je prováděno se záměrem vyvolat strach ve společnosti, a jehož prostřednictvím je dosahováno politických, náboženských nebo ideologických cílů. Za využití kyberprostoru a informačních a komunikačních technologií ohrožuje chod státu, jeho ústavní zřízení nebo obranyschopnost mimo jiné cílením na kritickou informační infrastrukturu a významné informační systémy.“ [32]

Kyberterorismus se řadí na virtuální a fyzický. Cíly útoků mohou být citlivá data uložená na serverech, která by v rukou nepřítele mohla znamenat taktickou výhodu. Další možností teroristů je pak poškodit nebo vyřadit z funkce důležité části kyberprostoru. Například

útoky na infrastrukturu, dopravu nebo bankovníctví by v dnešní době měly obrovský dopad na funkci naší moderní společnosti.

Jako příklad je vhodné uvést případ kybernetického zločinu z Estonska z roku 2007. Tamní webové stránky čelily několik týdnů řadě útoků, které zasáhly a vyřadily z provozu jak vládní stránky, tak weby politických stran, médií nebo obchodní komunity, jako např. stránky estonských bank. Celý incident vyvolal mezinárodní ohlas a vedl k mnoha debatám o významu informační války, jakož i vyvinutí koncepcí a taktických dokumentů na obranu proti těmto novým způsobům boje. 00

Pojem kyberterorismus je v současnosti velmi oblíbeným spojením zejména v médiích, ovšem často zde může být v daném kontextu interpretován špatně, což je ostatně možné i v případě estonsko-ruského incidentu.

Zbraně, které útočníci používají, se mohou lišit s každým incidentem. Domnívám se, že majoritní způsob útoku bude pomocí klasických metod. Hlavně z důvodu dostupnosti těchto zbraní. Popřípadě snadné výroby. Použití moderních metod terorismu by jistě mělo větší následky, ale technologické požadavky pro výrobu takové zbraně jsou tak značné, že to může teroristy od těchto metod odradit.

Kybernetický terorismus není zohledněn v databázi GTD. Na rozdíl od klasických teroristických útoků tak neexistuje žádná databáze, která by tyto útoky zaznamenala.

Global terrorism database

Globální teroristická databáze (GTD) obsahuje informace o teroristických událostech od roku 1970 až do současnosti. V databázi se nachází více než 170 000 incidentů, kde pro každý z nich je k dispozici mnoho doplňujících informací. Informace o incidentech jsou čerpány z otevřených zdrojů. V současnosti se jedná o největší dostupnou databázi teroristických činů na světě.

Databáze je vedena Národním konsorciem pro studium terorismu a reakcí na terorismus (START) na univerzitě v Marylandu, USA. [21]

Zdroje

Informace uložené do GTD jsou čerpány kompletně z veřejně dostupných zdrojů. To jsou například archívy elektronických zpráv, již existujících databází či sekundární zdrojové materiály jako jsou knihy, novinové články anebo legislativní dokumenty. Vývojáři databází se pokoušejí potvrdit každou informaci z různých zdrojů, aby ověřili její platnost. Pokud je k dispozici nová informace o události, může být záznam podle potřeby upraven.

První fázi dat týkající se let 1970 až 1997 shromáždil pro GTD Pinkerton Global Intelligence Service (PGIS) což je soukromá bezpečnostní agentura ze Spojených států amerických. Události, ke kterým došlo od roku 1998 do března 2008, byly identifikovány a uloženy Centrem terorismu a zpravodajských studií (CETIS) ve spolupráci se START. Třetí fáze shromažďování údajů byla vytvořena pro případy, ke kterým došlo od dubna 2008 do října 2011. Tato fáze byla vedena institutem pro studium násilných skupin (ISVG) na univerzitě v New Havenu. Počínaje případy, k nimž došlo v listopadu 2011, shromažďování dat do GTD provádí přímo zaměstnanci START na Univerzitě v Marylandu. Další výzkumníci byli přearženi do skupiny, která hledá doplňující informace k událostem již uloženým v databázi. Bohužel při přesunu dat se část z roku 1993 nenávratně smazala, a tudíž tyto informace nejsou k dispozici. [21]

Sběr dat

První balíček dat PGIS sbíral s cílem zaznamenat všechny teroristické činy, které byly označeny ve vícejazyčných médiích. Tato data chtěli dále použít pro vytvoření analýzy rizik určenou pro americké obchodníky. Aby určili, jestli se jedná o teroristický útok, použili tuto definici:

„Vyhrožování nebo skutečné užívání nelegální síly a násilí nestátním činitelem k dosažení politického, ekonomického, náboženského nebo sociálního cíle prostřednictvím strachu, nátlaku nebo zastrasování“ [21]

Zatímco pro původní data byla použita definice používaná PGIS, tak při druhé fázi sběru dat byla definice rozdělena na části. Bylo tak umožněno, aby uživatelé mohli identifikovat

pouze ty události, které splňují jejich definici terorismu. Na základě původní části definice musí být každý incident „úmyslným násilím nebo hrozbou násilí ze strany nestátního subjektu“. Kromě toho, ale musí být splněny dvě z následujících tří kritérií:

1. Násilný čin byl zaměřen na dosažení politického, ekonomického, náboženského nebo sociálního cíle.
2. Násilný čin zahrnoval důkazy o úmyslu vynucovat, zastrašit nebo předávat jinou zprávu většímu publiku (nebo publiku) jinému než bezprostředním obětí.
3. Násilný čin byl mimo pravidla mezinárodního humanitárního práva.

Tato kritéria, která jsou i nadále využívána sběrateli dat, byla vybudována tak, aby umožnila analytikům flexibilitu při uplatňování různých definic terorismu pro splnění různých potřeb.

Tím pádem mohou uživatelé databáze určit, která kritéria definice nejvíce odpovídají definici terorismu, kterou používají, a odpovídajícím způsobem filtrovat soubor dat při provádění vyhledávání nebo jiných analýz.

Uživatelé mohou také vyloučit případy, kdy existují pochybnosti o tom, zda incident byl skutečně teroristickým činem. Některé případy totiž nemají dostatek informací, aby definitivně rozlišily například terorismus a povstání. [21]0

Využití

Jelikož je GTD největší veřejnou databází teroristických činů, je hojně využívána k mnoha výzkumným činnostem.

Jeden z největších projektů je Global Terrorist Index. Jedná se o zprávu, kterou každoročně publikuje americký Institut pro ekonomiku a mír (IEP). Tento dokument poskytuje komplexní shrnutí klíčových globálních trendů v terorismu od roku 2000. S využitím poskytnutých dat vypracovává souhrnné skóre pro zajištění hodnocení zemí v rámci dopadu terorismu. Konečnou zprávu pak poskytuje volně ke stažení a dále prezentuje na konferencích po celém světě. [25]

Na stránkách GTD je k dispozici stručný přehled různých projektů z celého světa, které databázi využívají.

Pro potřeby této práce budu využívat kompletní databázi od roku 1970 v plném rozsahu. Pro specifictější výběr poté selektuji ty údaje, které jsou pro vypracování trendů prioritní. Abych mohl správně a optimálně pracovat s takovým množstvím údajů, budu ve své práci používat programovací jazyk R, který je pro takovou práci ideální.

Programovací jazyk R

R je programovací jazyk pro statistické výpočty a grafiku. Hlavní předností tohoto jazyka je snadnost, s jakou uživatel může pracovat s velkým množstvím dat. Právě proto je hojně využíván pro různé výzkumy.

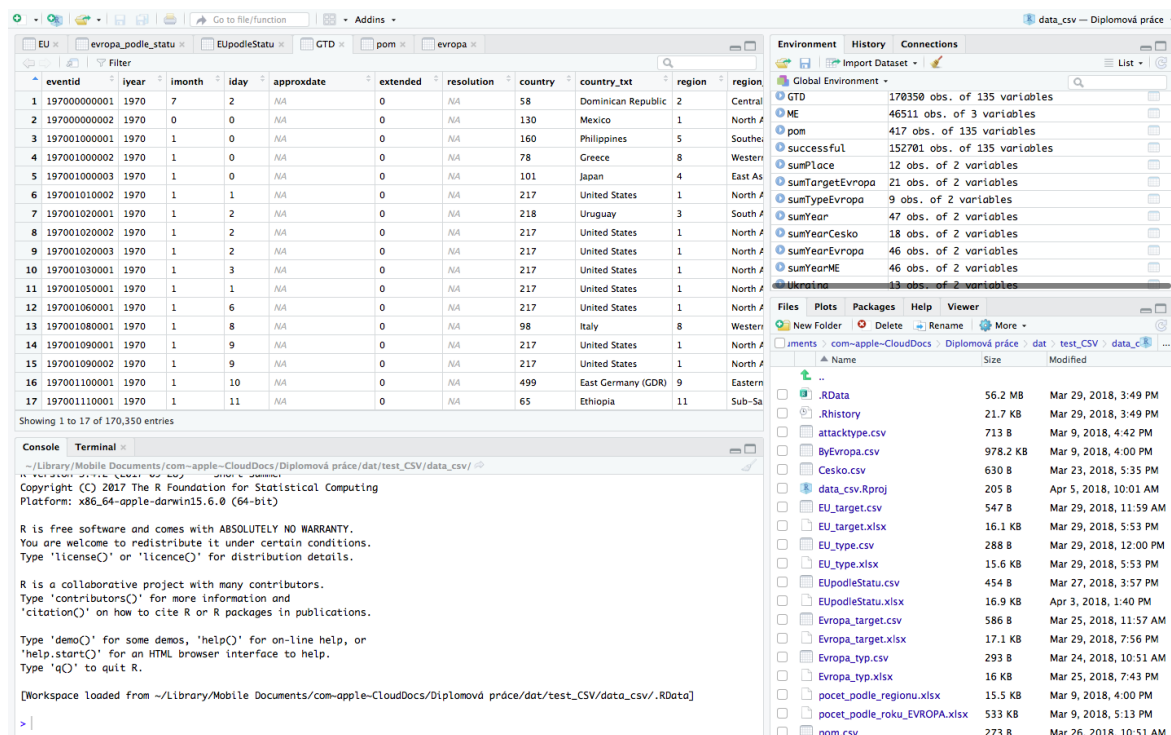
R poskytuje širokou škálu statistických a grafických možností jako jsou například:

- efektivní manipulace a ukládání dat,
- soubor operátorů pro výpočty s poli a maticemi,
- rozsáhlou, integrovanou sbírku pokročilých nástrojů pro analýzu dat,
- grafické prostředky pro zobrazování dat buď na obrazovce, nebo v tištěné podobě.

R je navržen jako skutečný počítačový jazyk a umožňuje uživatelům přidávat další funkční prvky definováním nových funkcí, nebo implementováním dalších knihoven. Pro výpočetně obtížné úlohy lze připojit kód v jazycích C, C++ a Fortran. Pokročilí uživatelé mohou napsat kód přímo v jazyce C pro manipulaci s objekty R. [52]

R je k dispozici zdarma na webových stránkách tvůrců a pracuje na operačních systémech Windows, MacOS a Linux. Dokumentace k jazyku R je dostupná jak on-line, tak v tištěné podobě.

Pro snadnější práci s jazykem R jsem v rámci této práce zvolil RStudio. Jedná se o grafické uživatelské prostředí, které část základních funkcí zjednodušuje pomocí oken aplikace. [48] Oproti klasickému prostředí jazyka R, které je v podstatě pouze okno konzole, se v tomto grafickém prostředí o poznání lépe pracuje.

Obrázek 2: Prostředí RStudio

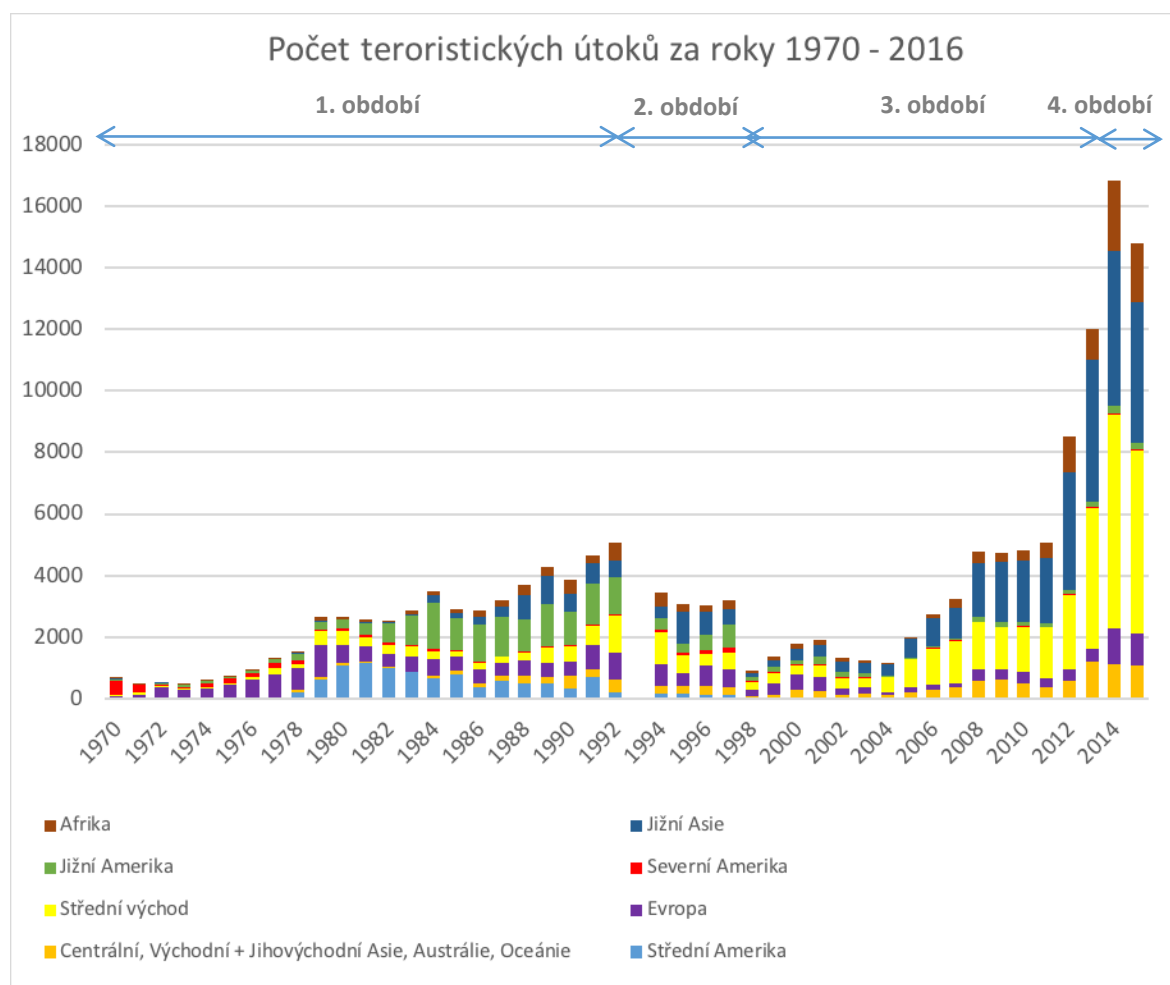
Na obrázku lze vidět rozdělení pracovní plochy na 4 části. Ve spodní levé části se nachází nejdůležitější okno, tedy konzole jazyka R, do které se píší všechny příkazy. Tato konzole je zobrazení toho, jak vypadá práce s jazykem R bez jakéhokoliv grafického prostředí. Příkazy se používají pro veškerou práci s daty. Pomocí nich lze importovat data, upravovat data, vytvářet grafy a mnoho dalšího. Při mé práci mi stačilo používat jenom zlomek možností tohoto jazyka, který je opravdu mocným nástrojem pro zpracování velkého množství dat.

Ostatní části prostředí RStudio jsou tedy pomocníky pro práci s jazykem. Všechny funkce, které lze na těchto částech vidět jsou plně nahraditelné kódem. Jde tedy o to maximálně uživateli zpříjemnit práci s jazykem R, který místo napsání několik řádků kódu pouze pracuje s vytvořeným prostředím.

Příkazy je možno sdružovat do skriptů a knihoven pro dávkové zpracování dat.

Terorismus ve světě od roku 1970

První z těchto grafů ukazuje počet teroristických útoků od roku 1970 do roku 2016. Na grafu jsou jasně viditelná chybějící data z roku 1993 (viz kapitola Global terrorism database).

Obrázek 3: Počet teroristických útoků za roky 1970 – 2016 [21]

Pro účely analýz jsem data rozdělil do čtyř skupin podle historických událostí, které vedly ke změnám v tendencích grafu. O těchto krajních bodech by se také dalo mluvit jako o lokálních extrémech.

První období (1970 - 1992)

Od roku 1970 až zhruba do roku 1992 můžeme vidět postupný nárůst v počtu teroristických útoků. Můžou za to z velké části teroristické útoky v Jižní Americe, Jižní

Asii a Západní Evropě. Konec této éry by mohl mít spojitost s rozpadem Sovětského svazu a ukončením Studené války.

Teroristické násilí v Jižní Americe a Střední Americe bylo v tomto období řízeno kampaněmi několika sekulárních organizací, nejvíce známé jsou Světlá stezka z Peru, Národní osvobozenecká fronta Farabunda Martího v Salvadoru a Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (FARC). Násilí se v polovině devadesátých let výrazně uklidnilo poté, co řada vlád vedla úspěšné a často poměrně násilné protiteroristické kampaně. [53]

Kořeny terorismu v Jižní Asii jsou v podstatě důsledkem války v osmdesátých letech proti Sovětskému svazu v Afghánistánu. Tento konflikt byl sponzorován Spojenými státy a jeho spojenci ve Studené válce. Po sovětské porážce náhlý odchod mezinárodní podpory mudžáhidům vytvořil podmínky pro rozvoj al-Kajdy a dalších militantních skupin a poskytl prostor pro jejich teroristické aktivity po celá devadesátá léta a dále. 0

Teroristické útoky v Evropě mají na svědomí separatisté usilující o samostatnost v tom či onom státě. Jednalo se především o akce katolických extrémistů IRA ze Severního Irska, baskickou ETA ze Španělska, levicovou RAF z Německa, komunistické Rudé brigády a neofašistickou Ordine Nuovo z Itálie a mnoho dalších separatistických mimoevropských buněk. [23]

Druhé období (1993–1998)

Od roku 1993 je pak vidět mírný pokles v počtu útoků. Je to zapříčiněno zklidněním situace v oblasti Jižní Ameriky a Jižní Asie, které byly do té doby dominantní. Nastává postupný rozvoj al-Kajdy a islámského terorismu, který se pomalu přesouvá na Střední východ.

Celkový počet útoků klesá až v roce 1998, kdy dosahuje lokálního minima. Bylo tomu z velké části zvýšenou ostražitostí bezpečnostních sil a zvětšením protiteroristických opatření, které byly důsledkem minulých let. [15]

Třetí období (1998–2012)

Hlavní milník toho časového období byl zajisté teroristický útok ze dne 11. září 2001 v USA. Při tomto útoku zahynulo přibližně 3 000 lidí, což je ve výsledku nejhorší

teroristický čin v historii lidstva. Za tento útok byla zodpovědná právě skupina al-Kajda v čele s Usama bin Ládinem, kterou při studené válce podporovalo samo USA. To odstartovalo celosvětovou odezvu a invazi sil společenství NATO i dalších nečlenských států na jižní východ do oblasti Afghánistánu a poté v roce 2003 do Iráku. Hlavním cílem invaze bylo zneškodnit al-Kajdu a znemožnit ji tam bezpečné útočiště. Následující tabulka (Tabulka 1) shrnuje koncentraci teroristických útoků před a po 11. září 2001.

Tabulka 1: Deset států nejvíce zasažených terorismem [46]

	1970 – 10. 9. 2001		11. 9. 2001 – 2008	
Pořadí	Stát	% ze všech útoků	Stát	% ze všech útoků
1	Kolumbie	8,88	Irák	25,77
2	Peru	8,35	Indie	9,48
3	Salvador	7,38	Afghánistán	9,03
4	Severní Irsko	5,13	Pákistán	7,63
5	Indie	4,61	Thajsko	5,84
6	Španělsko	4,14	Filipíny	3,85
7	Turecko	3,49	Rusko	3,65
8	Chille	3,15	Kolumbie	3,22
9	Sri Lanka	3,03	Izrael	2,89
10	Filipíny	2,96	Nepál	2,55

Z tabulky je jasné, že terorismus před 11. zářím byl soustředěn v Latinské Americe, Jižní a Jihovýchodní Asii a také v Západní Evropě, pak se ale přesunul do jiných oblastí. V údajích z tabulky jde vidět, že Peru, Chile a Salvador úplně zmizely ze států nejvíce zasažených terorismem. V období od 11. září 2001 do roku 2008 pak čtvrtina všech teroristických útoků proběhla v Iráku, který předtím v seznamu nebyl. [46]

Na přesunutí koncentrace míst útoků se taky váže typ aplikovaného terorismu. Na tomto území se jedná zejména o nábožensky založený islamistický terorismus, někdy taky

pojmenovaný jako Džihádistický terorismus nebo taky Džihádismus. Na principu džihádu také vznikla skupina, která se v Iráku objevila odloučením od al-Kajdy. Nyní je známá pod názvem Islámský stát Iráku a Sýrie (dále ISIS). ISIS si dal za cíl obnovit chalífát, tedy státní a náboženský útvar, který zahrnuje veškeré území ovládané muslimy. Tato organizace jako první začala masivně využívat internet, konkrétně sociální sítě a veřejná fóra, a tím se jí podařilo radikalizovat a verbovat členy po celém světě. Jedná se v podstatě o novou formu propagandy. Společnosti jako jsou Twitter nebo Telegram sice blokují účty ISIS, ale členové této organizace nacházejí stále nové možnosti, jak pokračovat ve svém snažení.[27]

Čtvrté období (2013–2016)

V poslední době pak lze vidět snížení četnosti útoků. Dle zprávy amerického ministerstva zahraničí za to může úbytek atentátů v Iráku, Pákistánu a Nigerii. Avšak po boji s ISIS se terorismus decentralizoval a z kritických zemí se více rozšířil do sousedních států. [24]

Z výše uvedených údajů vyplývá, že i přes aktuálně klesající trend počtu útoků se stále nacházíme v nejhorším období novodobé historie ohrožení terorismem. Terorismus je jednou z největších světových hrozeb a Česká republika v tomhle není výjimkou.

Terorismus v ČR

Česká republika patří díky své geografické poloze ve středu Evropy a také díky svému demografickému rozložení společnosti mezi poměrně bezpečné země. Na druhou stranu členství v mezinárodních společenstvích jako jsou Evropská unie nebo Severoatlantická aliance a také účast na zahraničních vojenských misích by mohla přitáhnout pozornost radikálů. Ti by mohli vidět útok na Českou republiku jako útok cílený na celé společenství nikoli jako útok na konkrétní stát.

Historie

Terorismus v České republice můžeme rozdělit na dvě hlavní fáze, se zlomovým bodem v roce 1989, kdy došlo k politickému převratu, který byl pro charakteristiku místního terorismu přelomový.

Z počátku První republiky se dá hovořit zejména o anarchistickém terorismu. Došlo k několika atentátům na hlavní představitele státu. Některé byly neúspěšné, ale některé, například atentát na tehdejšího ministra financí Aloise Rašína (5. 1. 1923), skončily smrtí cílené osoby. [6]

Další z období terorismu by se dalo definovat v období před 2. světovou válkou, kdy hlavně v příhraničních částech státu docházelo k nacistickým útokům podporovaným Německou říší, které předcházely následné okupaci Československého území. Tady nastává otázka, jestli se vůbec jednalo o terorismus nebo o promyšlenou vojenskou strategii. Domnívám se, že se v tomto případě tyto dva termíny mísí. Jelikož ale na zmiňovaném území neprobíhaly oboustranné boje, tak si myslím, že se jednalo spíše o jistý druh státem podporovaného terorismu. [16]

Po druhé světové válce se Česká republika dostala do období vlády komunismu. Mimo vnitrostátní vykonstruované politické procesy a následné nucené pracovní tábory se stát a jeho bezpečnostní složka StB aktivně podílela na terorismu u nás i v zahraničí. Jako příklady uvedu přímou podporu Rudých brigád v Itálii anebo vyvážení české výbušniny Semtex do problémových zemí. Před rokem 1989 tedy český stát podporoval levicový extremismus, ať už se jednalo o materiální podporu nebo logistické zázemí. [42]

Po roce 1989 došlo k částečné změně. Ze začátku nového režimu došlo k pár incidentům, u kterých ovšem nikdy nedošlo k dopadení viníků, a proto můžeme jenom domýšlet motiv těchto událostí. Je ale možné, že útoky byly reakcí na rozsáhlé změny politického režimu. Další útoky měly většinou charakter kriminálního terorismu, kdy se jednalo vyřizování účtů mezi podnikateli a podsvětím. Dalo by se tedy říct, že se po roce 1989 situace spíše uklidnila. [16]

Podle databáze GTD bylo v České a Československé republice od roku 1970 celkem 39 útoků. Toto na první pohled vysoké číslo je ovšem zavádějící. Dle mého názoru je vstupní

definice poněkud široká a databáze obsahuje i události, které jsou za teroristické označeny zbytečně. Jako příklad uvedu útok na dva soudánské studenty na diskotéce v Praze, které napadli skinheadi. Tato událost sice splňuje definici pro zápis do databáze, ale domnívám se, že by se tato situace dala lépe popsat jako extremismus. Mezi extremismem a terorismem je tenká linie. Některé incidenty jsou sporné a odpovídají definicím pro oba tyto termíny. [21]0

I Česká republika byla v minulosti terčem teroristů. Bylo to zejména útoky spojené s německou okupací a následně s vládou komunistů, popřípadě se změnou politického režimu. Útoků sice nebylo mnoho a žádný nebyl vyloženě tragický, ale byly tady. Pro potřebu této práce a určení nosných trendů však v GTD uvedených 39 útoků stačit nebude. Proto je třeba analyzovat data z dalších států, které sdílejí náš kulturní a ekonomický prostor.

Současná bezpečnostní situace v ČR

České republice se do současné doby naštěstí větší teroristické útoky vyhnuly, nefunguje zde žádná domácí teroristická organizace, ani zde nejsou podstatné části zahraničních a mezinárodních organizací.

Komunity a společenské skupiny, které mají potenciál se zradikalizovat až na úroveň páchání teroristických činů či jiných závažných násilných činů, jsou do současné doby relativně málo radikální. Na druhou stranu fakt, že o problému neslyšíme, neznamená, že neexistuje. Sociální smír je velmi křehká záležitost a radikalizace skupin obyvatelstva může proběhnout celkem rychle. Počet sociálně vyloučených lokalit se za deset let zdvojnásobil. Stejně tak roste i počet lidí, kteří v nich žijí. [14]

Momentálně zde nefungují organizace, které by bylo třeba rozkládat, rušit, pronikat do nich a stíhat jejich členy tak, jako je tomu v řadě jiných států Evropy. Avšak v minulosti tyto organizace v ČR fungovaly a stát musel zasáhnout k jejich zrušení. Jednou z těchto organizací je Dělnická strana sociální spravedlivosti. Tato strana byla zrušena kvůli extremismu, militantnímu rasismu, protidemokratickým tendencím a vazbám na neonacisty. [5]

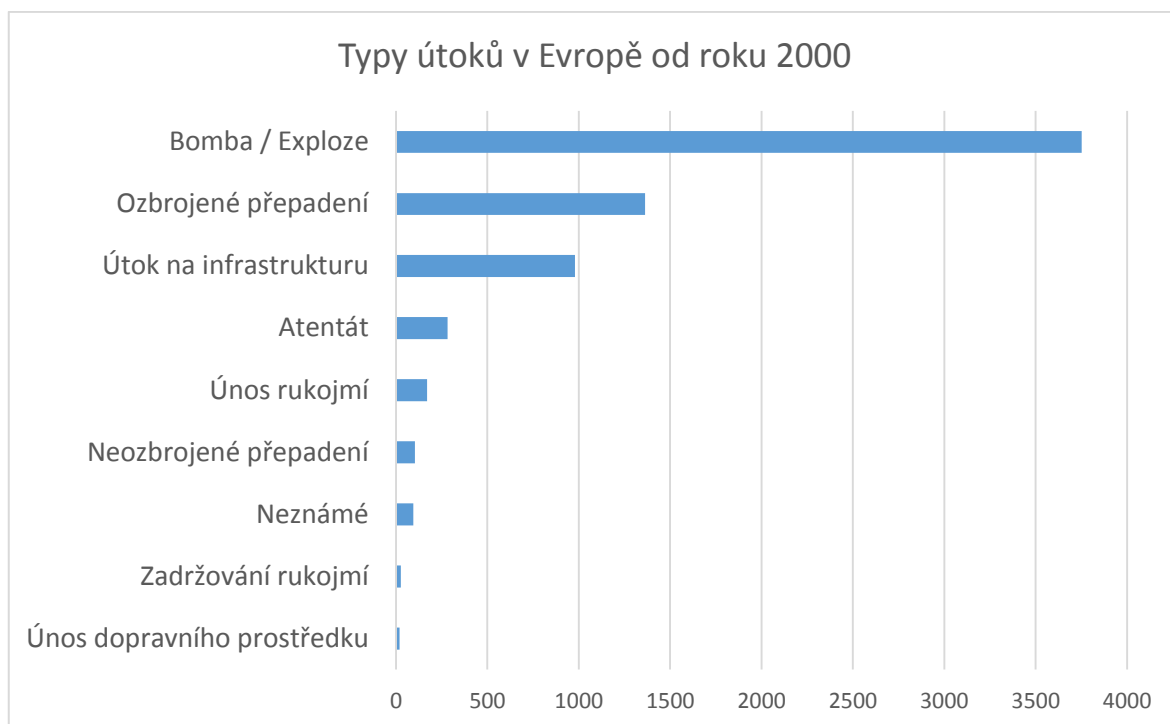
I když je pravděpodobnost teroristického útoku relativně malá, stále tady je. A proto by se stát i společnost měli na možný teroristický útok připravovat a jednotlivé potenciální cíle činit odolnějšími.

Útoky v nedávné minulosti

Pro optimální přípravu bezpečnostních složek je třeba si určit, jaké případy je potenciálně možné očekávat. Při určení potenciálních cílů bych se inspiroval reálnými situacemi, které se v nedávné minulosti staly. Vývoj terorismu je postupný, a proto je pravděpodobné, že následující útok bude podobný těm minulým. Potenciální cíle jsem tedy rozdělil podle typu útoků a podle cíle. Typy útoků v tomto případě řeší metody terorismu, kdežto cíle útoky jsou spíš odpovídající pro typologii terorismu.

Časté typy útoků

Vyvořil jsem tedy graf, na kterém jsou zobrazené nejčastější typy útoků v Evropě od roku 2000 (Obrázek 4). Evropou je tady myšleno geografické území z východu ohraničené pohořím Ural a na jihu poté spojnici Černého a Kaspického moře a dále průplavem Bospor na území Turecka. Jelikož se na tomto geografickém území nacházejí i státy Rusko a Turecko, tak jsou v databázi zařazeny celým svým územím do Evropy. To jistě zkresluje celý výsledek, jelikož v Evropě leží jen 23 % území Ruska a dokonce jen 3 % území Turecka.

Obrázek 4: Typy útoků v Evropě od roku 2000 [21]

V grafu jde vidět, že nejčastější způsob útoku je pomocí bomb a jiných explozí. Tato technika je dokonce tak častá, že druhé „ozbrojené přepadení“ převyšuje více než dvakrát. Je to celkem logické. Výbušniny se dají relativně lehce vyrobit nebo sehnat a při správném umístění mohou napáchat velké škody. Velice časté bylo v minulosti použití v prostředcích hromadné dopravy. Například bombové útoky na vlaky v Madridu v roce 2004 nebo útok na autobusy v Londýně v roce 2005. Útoky byly plánovány na čas, kdy se přepravovalo nejvíce lidí, aby teroristé maximalizovali ničivé následky.

Ozbrojené přepadení je útok, jehož primárním cílem je způsobit fyzické zranění nebo smrt přímo lidem za pomoci střelné zbraně nebo nože. Střelné zbraně se dají zakoupit na černém trhu a nože jsou ještě dostupnější. Avšak škoda, která se s nimi dá napáchat, bude na jednoho pachatele pravděpodobně nižší. Pokud jde ovšem o skupinu útočníků, tak jsou následky stejně ničivé. Může to pak dopadnout jako v Paříži v roce 2015, kdy do koncertního sálu Bataclan vnikli 3 útočníci vyzbrojení útočnými puškami a granáty, kde zabili 89 lidí. [4]

Třetí nejčastější forma terorismu je útok na infrastrukturu. Podle GTD se jedná o cílený útok na budovu, památku, dopravní prostředky, potrubí apod., bez použití výbušniny. Tyto

útoky zahrnují zhářství a jiné formy sabotáže. Jedná se tedy o případy, kdy je primárně cílená budova, nebo jiný prvek infrastruktury, ale je pravděpodobné i způsobení zranění nebo smrtelné následky.

Další typy útoků v Evropě podle dostupných dat již nejsou tak časté. Jsou tedy méně pravděpodobné, to ale neznamená, že by se s nimi nemělo počítat. Během psaní této práce se stal incident ve Francii (23. 3. 2018), kdy se terorista hlásící se ke skupině Islámský stát, zabarikádoval v obchodě a držel u sebe několik rukojmí. Jednal tak z důvodu, že chtěl vyměnit rukojmí za známého teroristu Saláha Abdesláma, který stojí za útoky v Paříži a v roce 2017 ho zadržela belgická policie. Terorismus se neustále vyvíjí a je možné, že se s takovými případy budeme setkávat v budoucnosti častěji, i když je to v současnosti nepravděpodobné.

V posledních letech je mediálně probíraný typ útoku náraz vozidla do větší skupiny lidí. Tyto události jsou v GTD označené jako ozbrojené nebo neozbrojené útoky podle toho, jestli byl útočník ozbrojen. Tyto útoky se tedy nijak samostatně ve výše uvedeném grafu neprojeví. Podíval jsem se tedy na tyto případy podrobněji.

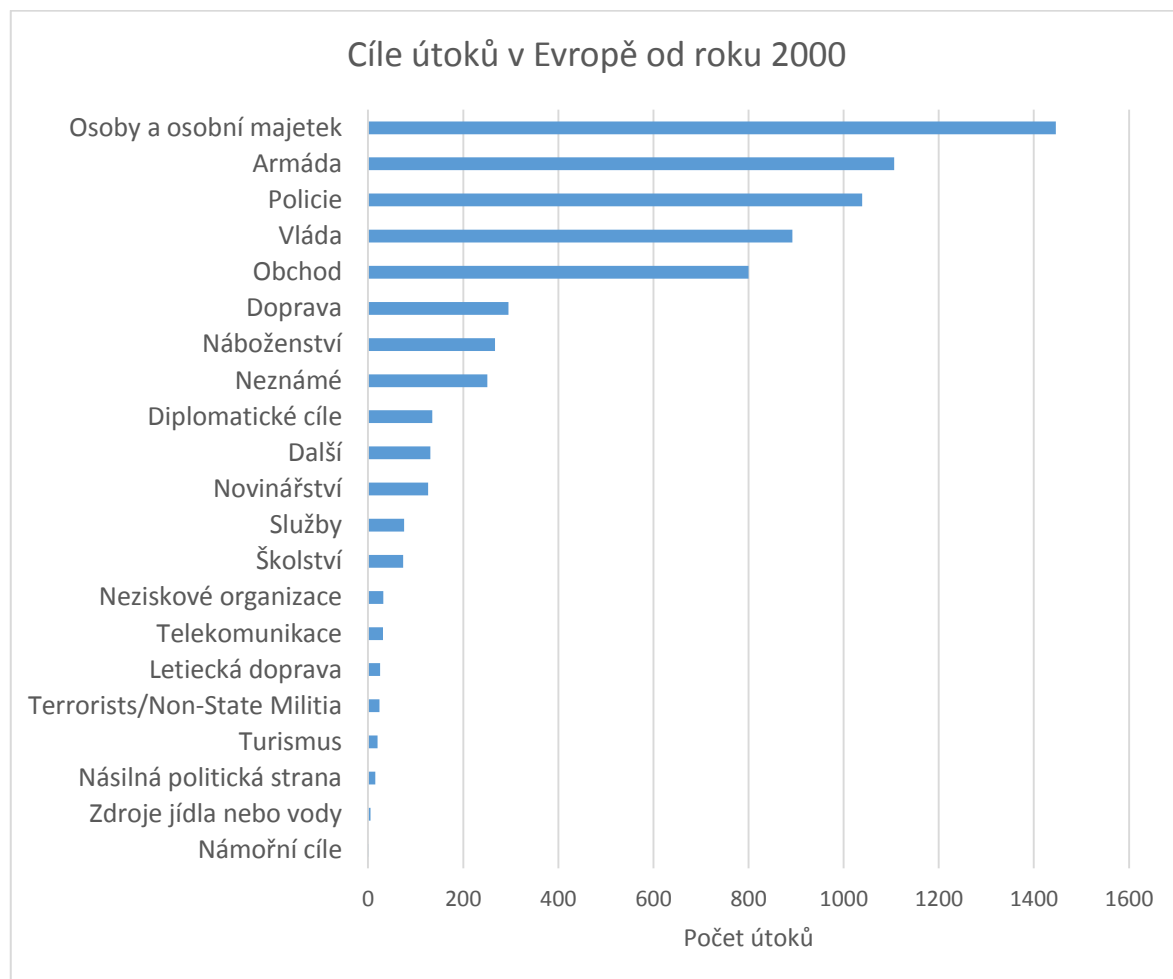
V rozmezí mezi roky 2000 a 2016 došlo podle údajů v databázi k 16 případům, které měly v záznamu, že jako primární nebo jako sekundární zbraň bylo použito vozidlo. Takový počet není tak závratný, tak proč se o to tolik média v celé Evropě zajímala? Domnívám se, že to bylo proto, jak jsou tyto útoky nepředvídatelné, ničivé a do té doby ne příliš známé. Zajistit si vozidlo k útoku není v dnešní době příliš velký problém a následky takového útoku mohou být opravdu zničující. První mediálně známý případ toho druhu byl v roce 2016 ve francouzském městě Nice, kdy nákladní vůz vjel na promenádu plnou lidí oslavujících výročí dobytí Bastily. Nákladní auto zabilo 86 lidí a více než 200 zranilo. Na útok vedený jednotlivcem jsou to hrozné ztráty. [3]

Od roku 2016 již došlo k několika dalším útokům vedených stejným způsobem. Bohužel nejsou data v databázi tak často aktualizovaná, aby se nějak výrazněji ovlivnily statistiky.

Časté cíle útoků

Další z důležitých faktorů pro přípravu na terorismus jsou cíle útoků. Podle těchto cílů je možné určit, na které cíle se teroristé často soustředí, a proto je třeba jim věnovat větší pozornost.

Obrázek 5: Cíle útoků v Evropě od roku 2000 [21]

Jak by se dalo očekávat, tak nejčastějším cílem teroristů bývají osoby a jejich majetek. Útokem na nevinné občany mohou teroristé vyvinout tlak na státy a mezinárodní společenství. Osoby většinou nejsou ozbrojeny a nekladou větší odpor proti útočníkům a tím pádem tolik neohrožují proveditelnost útoku.

Podle grafu patří mezi časté cíle útoku armáda, policie a vláda. Takové útoky jsou si vlastně hodně podobné a značí vnitřní nestabilitu státu. Tyto události byly typické hlavně na Ukrajině, v Rusku, ve Velké Británii a ve Španělsku.

Ve Velké Británii za těmito útoky stojí separatisté na území Severního Irska, kteří chtějí, aby se Severní Irsko odpojilo od Velké Británie a přidalo se k Irsku. Ve Španělsku jde o podobný problém, kdy útočila ve většině případu baskická skupina ETA, které jde o odpojení oblasti Baskicka od Španělska. Tyto případy jsou skutečně činem malé skupiny lidí, kteří pomocí těchto útoků chtějí dosáhnout svého cíle.

U případů z Ukrajiny jsou tyto činy součástí mnohem většího konfliktu, a proto, i když mají prvky teroristických činů, nemusí být úplně relevantní pro téma této práce. Tuto krizi dále podrobněji rozeberu, abych se rozhodl, jak s těmito daty naložit.

Další z konfliktu, který je třeba brát v potaz, je Rusko-čečenská válka na severním Kavkazu. U tohoto konfliktu je ovšem velice těžké rozdělit konflikt čečenců s rusy a souběžný konflikt islámských mudžahedínů bojujících za džihád. Teroristické útoky navíc neskončily s koncem Druhé Čečenské války, jelikož konflikt těchto tří stran přitáhl mnoho dalších bojovníků za džihád, kteří v roce 2007 na území severního Kavkazu vyhlásili Kavkazský emirát.

Ukrajinská krize

O takzvané Ukrajinské krizi se začalo mluvit na konci roku 2013. První impuls byl takový, že ukrajinský prezident Viktor Janukovyč odmítl podepsat připravenou dohodu s Evropskou unií. Obyvatelé západní a střední části Ukrajiny vyžadovali proevropské směřování politiky, kdežto východní část státu měla spíš proruské ambice. Po sérii násilných protestů se rozhodl prezident Janukovyč uprchnout a zvolil se nový prezident Oleksandr Turčynov, který politicky sympatizuje k západnímu směru politiky. Následovala řada dalších konfliktů, z nichž nejznámější a nejzávažnější je Krymská krize, která vy eskalovala až k anexi Krymu. Krize se rozšířila do okolních regionů, kde probíhala občanská válka. Podle několika zdrojů byli ukrajinští separatisté podporováni Ruskem. Právě tímto zjištěním jsem se rozhodl tento konflikt nezahrnovat do dat, se kterými budu nadále pracovat. Tento konflikt přerostl z vnitrostátního separatismu na mezinárodní konflikt, který by se dal popsat jako válečný. A tedy útoky, známé z tohoto sporu, by se mohly místo terorismu definovat jako válečná strategie. [22]

Obrázek 6: Útoky na Ukrajině [21]

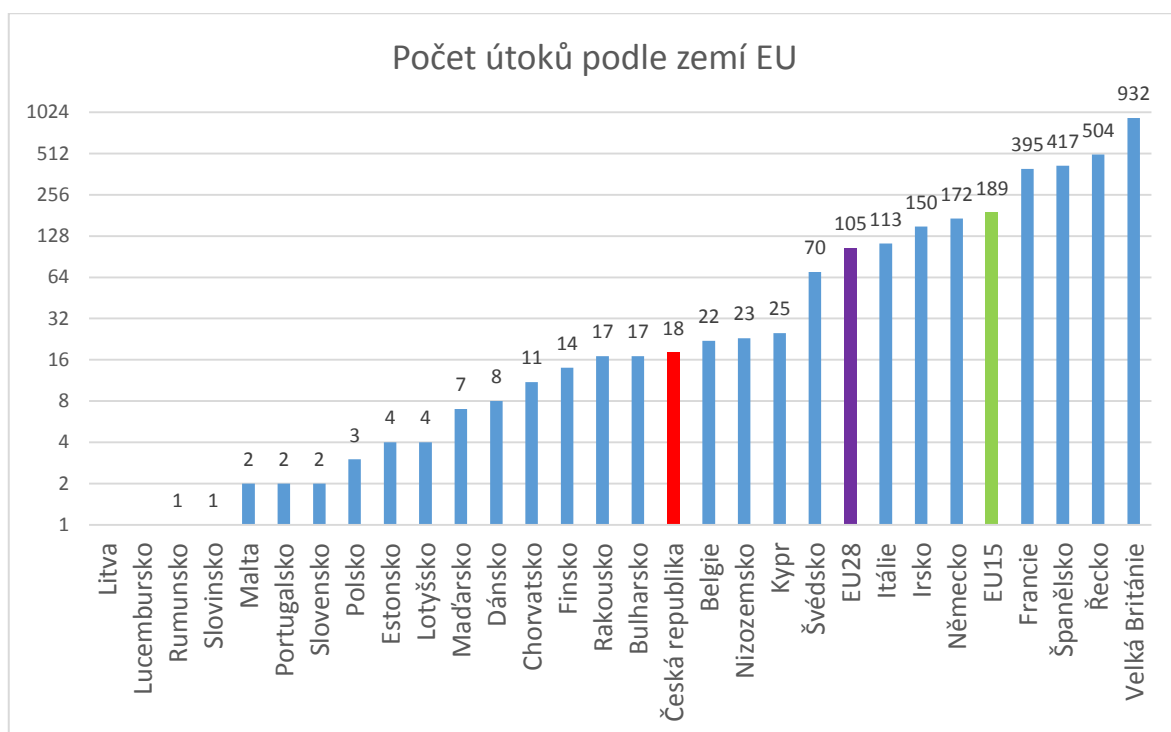
Podle grafu (Obrázek 6) je jasné vidět že teroristické útoky na Ukrajině začaly se začátkem Ukrajinské krize, a tedy že je mezi nimi jasná souvislost. Data týkající se Ukrajinské krize z roku 2013 jsem se proto rozhodl pro následující kroky z výběrového souboru vyjmout, aby nezkreslovaly výsledky tohoto výzkumu.

Pro další zpřesnění výsledků jsem se proto rozhodl data omezit pouze na státy Evropské unie. To omezí útoky uskutečněné mimo Evropu a zůstanou jenom data relevantní pro tento výzkum.

Útoky ve státech Evropské Unie

I když některé státy do Evropské unie přistoupily až po roce 2000, rozhodl jsem se je do těchto dat také zahrnout, a to už od začátku sledované doby. Ve výsledku tedy budu pracovat s daty ze všech současných 28 členských států.

Do grafu jsem ještě přidal referenční hodnoty EU28, která určuje průměrný počet útoku za sledované období pro všechny současné členy Evropské unie. Hodnota EU15 zase určuje průměr útoku pouze pro státy zakládajících 12 států a 3 státy, které byli přidány v roce 1995.

Obrázek 7: Počet útoků podle zemí EU [21]

Jaké státy jsou tedy nejčastějším cílem teroristů? V předcházejícím grafu (Obrázek 7) jsou vypsány všechny členské státy Evropské unie a počet útoků na jejich území za sledovaný časový úsek. Pro srovnání jsem do grafu přidal hodnoty EU15 a EU28. Hodnota EU15 je průměrný počet útoků za roky 2000 – 2016 pro prvních patnáct členů Evropské unie. Patří mezi ně dvanáct zakládajících zemí Evropské unie, a Rakousko, Švédsko a Finsko, které přistoupily do Evropské unie v roce 1995. Hodnota EU28 je potom průměrný počet útoků pro všechny současné státy unie.

Tabulka 2: Frekvence útoků ve státech EU [21]

Stát	Počet útoků	Frekvence útoků (počet/rok)
Litva	0	0,00
Lucembursko	0	0,00
Rumunsko	1	0,06
Slovinsko	1	0,06
Malta	2	0,12
Portugalsko	2	0,12
Slovensko	2	0,12
Polsko	3	0,18
Estonsko	4	0,24
Lotyšsko	4	0,24
Maďarsko	7	0,41
Dánsko	8	0,47
Chorvatsko	11	0,65
Finsko	14	0,82
Rakousko	17	1,00
Bulharsko	17	1,00
Česká republika	18	1,06
Belgie	22	1,29
Nizozemsko	23	1,35
Kypr	25	1,47
Švédsko	70	4,12
Itálie	113	6,65
Irsko	150	8,82
Německo	172	10,12
Francie	395	23,24
Španělsko	417	24,53
Řecko	504	29,65
Velká Británie	932	54,82

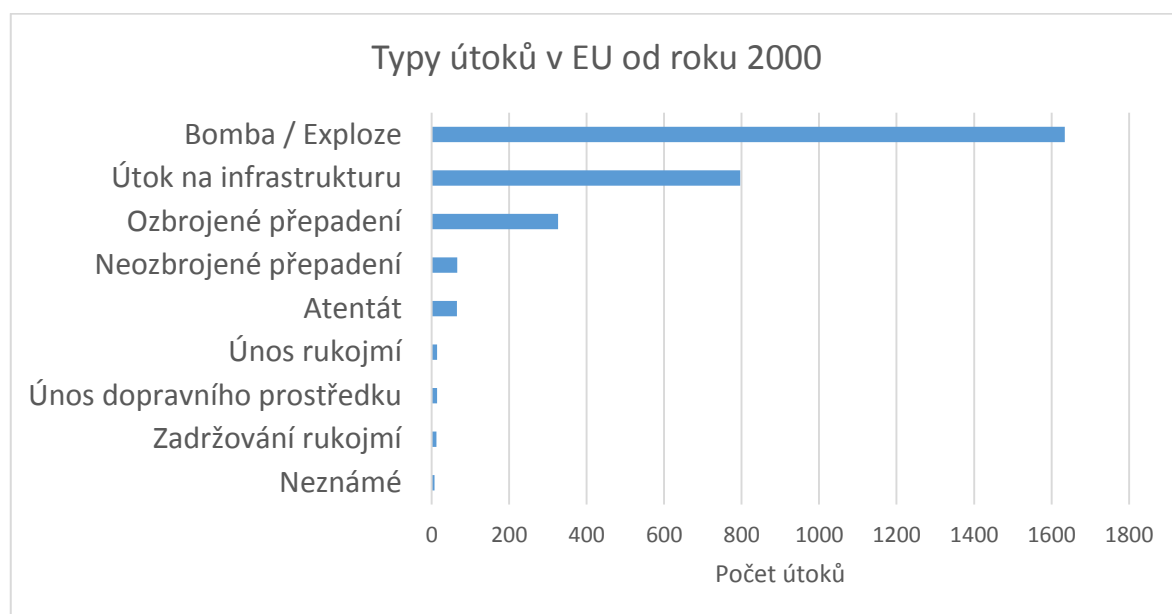
Státy bych podle výsledků rozdělil do několika skupin podle toho, jak často jsou terčem teroristických útoků, a tedy jaká je frekvence, a tedy i pravděpodobnost příštího útoku. Při pohledu na Tabulku 2 je vidět pomyslné rozdělení do 4 skupin:

- Nepravděpodobné (frekvence 0 – 1 útok za rok)
- Málo pravděpodobné (frekvence 1 – 3 útoky za rok)
- Pravděpodobné (frekvence 3 – 15 útoků za rok)
- Velice pravděpodobné (frekvence 15 – 100 útoků za rok)

Z grafu je patrné, že terorismus neohrožuje všechny státy stejně. Přes 90 % všech útoků se událo pouze v 8 zemích. Terorismus v zemích EU, které jsou za cíle nejčastěji, bych rozdělil do 3 hlavních skupin. Terorismus separatistický, terorismus islámistický a terorismus politický. Separatistický terorismus se nejčastěji objevuje ve Velké Británii, Španělsku a v Irsku. V těchto zemích jsou velice silné separatistické organizace, které stojí za většinou útoků. V Řecku zase většina útoků cílila na obchodní sektor a vládu po začátku takzvané Řecké finanční krize. [9] Ve Francii a Německu, kde je velké procento populace muslimů, je zase nejběžnější terorismus islámistický. Spousta odborníků se shoduje na tom, že za to může špatná integrace muslimských menšin, které imigrovaly do těchto zemí na začátku 20. století. Následující generace jsou pak izolovány od zbytku národa a žijí v menších společenstvích, kde jsou jedinci snáze radikalizovatelní. [8]

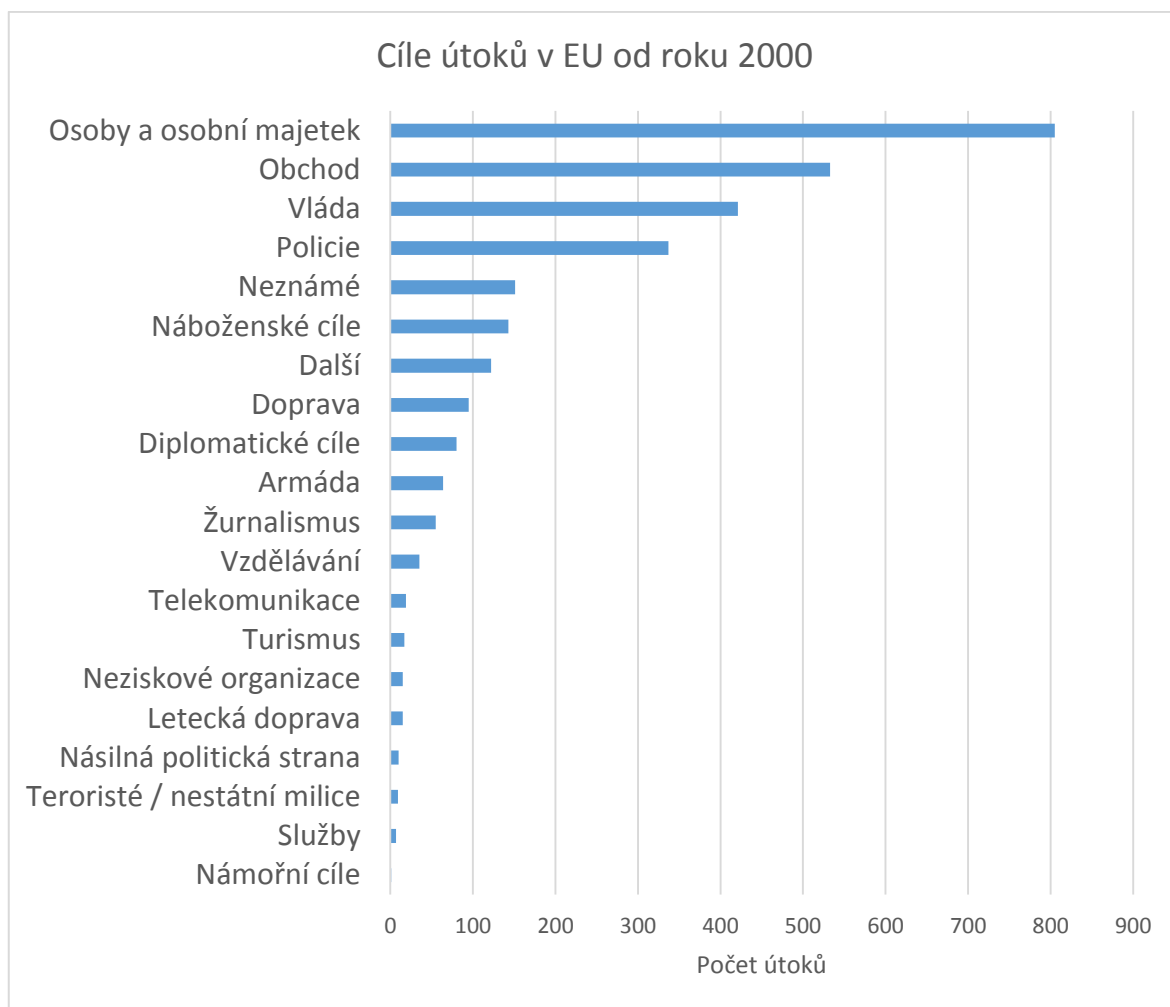
Česká republika se podle mého rozdělení nachází v druhé kategorii, tedy „málo pravděpodobné“. Spolu se šesti dalšími státy je od roku 2000 frekvence mezi 1 – 3 útoky za rok.

Pro analýzu typologie útoků na území EU mezi léty 2000 – 2016 jsem využil omezenou sadu dat, která již neobsahovala údaje ze států, které nepatří do Evropské unie.

Obrázek 8: Typy útoku ve státech EU od roku 2000 [21]

Po vymezení vstupních dat se výsledky změnily. Při srovnání s předchozím grafem (Obrázek 4) je vidět rozdílné pořadí ve vrchní části grafu, které teď více odpovídá současnému bezpečnostnímu prostředí států Evropské unie. Nejčastější útoky probíhají za pomoci bomb a explozí, stejně jako tomu bylo minule, avšak další pořadí už se změnilo. Druhý nejčastější typ útoku je útok na infrastrukturu. Pravděpodobně je to způsobeno terorismem ve Velké Británii a Španělsku a dále Řecku, které jsou na vrcholu žebříčku, co se týče počtu útoků a infrastruktura byla ve většině případů hlavním cílem.

Obrázek 9: Cíle útoků ve státech EU od roku 2000 [21]

Co se týče cílů teroristů je zde také vidět jisté změny oproti předchozímu grafu (Obrázek 5). Armádní cíle jsou teď mnohem méně časté, než tomu bylo před odebráním dat. Je tomu tak pravděpodobně z důvodu charakteru odebraných konfliktů, které se mnohdy daly definovat spíše jako vojenské konflikty.

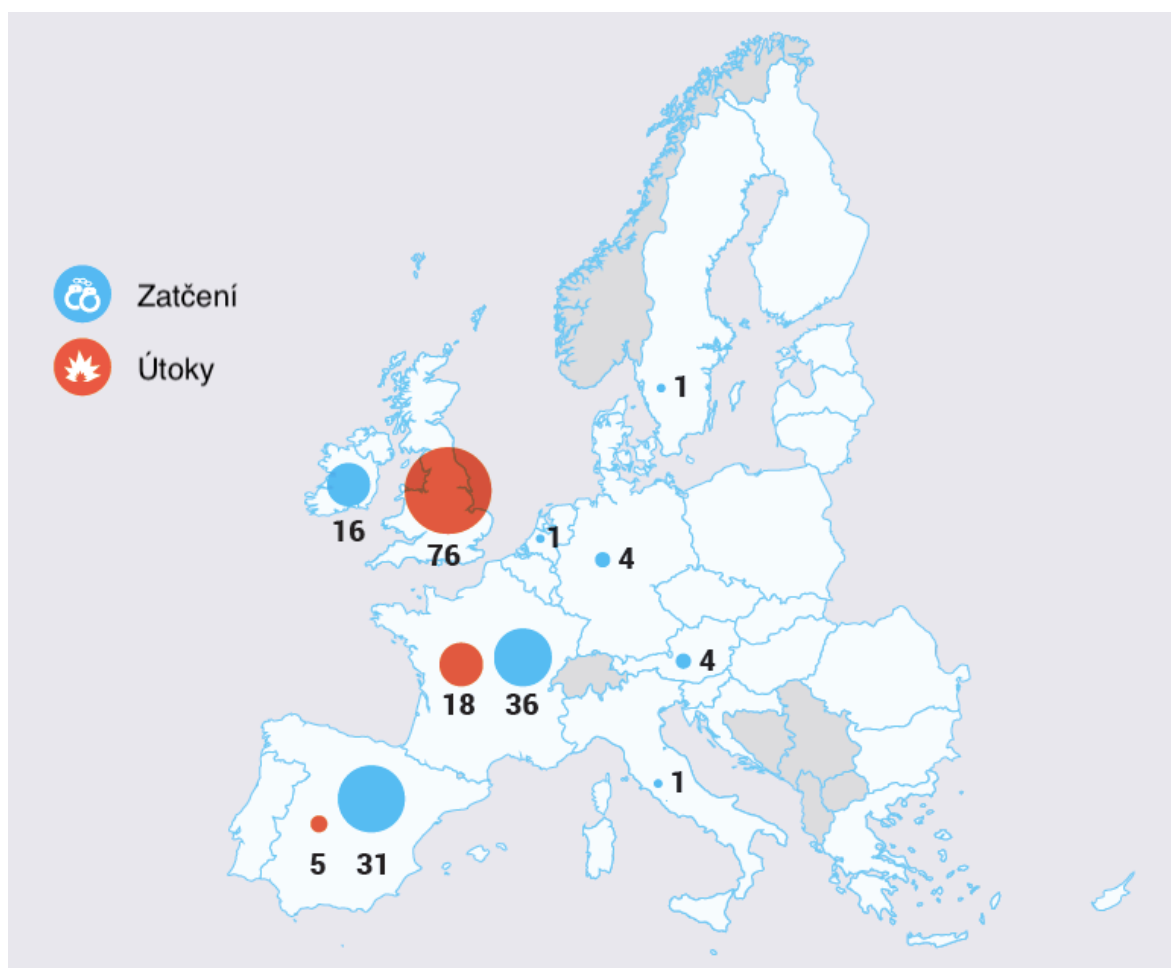

Shrnutí zjištěných dat

Po zpracování všech informací z databáze GTD a po postupné úpravě a výběru jsem došel až k finálním datům. Za pomoci těchto dat jsem došel k několika zjištěním.

1. Zjištění: V nejčastěji cílených zemích je největší procento separatistického terorismu.

Podle typologie definované v této práci se jedná o politicky motivovaný ultrapravicový terorismus. Toto tvrzení vychází z grafu Počet útoků podle zemí EU, a je podporováno zprávou Europolu.

Obrázek 10: Zatčení a útoky separatických teroristů v EU v letech 2012 – 2016 [11]

Na obrázku zveřejněném ve výroční zprávě organizace Europol, můžeme vidět, že hlavní koncentrace separatistického terorismu je na západě Evropy právě ve Velké Británii ve Španělsku a Francii, ve kterých jsou teroristické útoky nejčastější. [11]

Separatistický terorismus v současné době České republiky nehrozí. Na území ČR v současnosti nefunguje žádná skupina, která by chtěla nějakou část území osamostatnit. Každopádně kdyby se do budoucna něco takového stalo, tak můžeme čerpat inspiraci právě ze zemí jako je Británie, Španělsko a Francie.

Pro separatistický terorismus je typické použití improvizovaných výbušných zařízení a střelných zbraní. [11] Útočníkům primárně nejde o zranění či zabití civilního obyvatelstva, ale o napáchání škod. Jde jim tedy hlavně o destabilizaci státu. To však neznamená, že při útocích nejsou žádné oběti. Kdyby však útočili ve větší míře na obyvatelstvo, tak by to nejspíš vyvolalo vlnu nevole proti této skupině, a tedy i myšlenky na osamostatnění. Nejčastější cíle útoků jsou především obchod, vláda, policie a armáda. Tedy složky nutné ke správnému fungování státu.

2. Zjištění: Nejčastější typy útoku v Evropské unii jsou

- bombové útoky,
- útoky na infrastrukturu,
- ozbrojené útoky.

Zde uvedené 3 typy útoků vychází z grafu Typy útoku ve státech EU od roku 2000 a tvoří téměř 94 % všech útoků.

Proti bombovým útokům je velice těžké se bránit. Útočníci si mohou bombu vyrobit pomocí návodů na internetu a z veřejně dostupných materiálů, a tudíž je velice těžké takové útoky včas odhalit. Cíle bombových útoků můžou být jak obyvatelstvo, tak prvky infrastruktury.

Útoky cílené na infrastrukturu jsou podle obou grafů (Obrázek 4, Obrázek 5) velice časté. Ať už to jsou separatistické útoky, které se snaží šířit chaos ve státním systému nebo jiné, které za takovým útokem mohou vidět možnost, jak medializovat svou pravdu. Dopady úspěšných útoků na infrastrukturu jsou více než značné.

Ozbrojené útoky jsou podle definice GTD útoky s primárním cílem zranit nebo zabít největší počet lidských obětí za použití zbraně, zejména palných zbraní, zápalných zbraní a ostrých nástrojů. Takové útoky jsou prováděny za cílem šířit strach. Pokud tedy teroristům jde o co největší šíření strachu, snaží se o co největší následky svých činů. Proto jsou útoky většinou plánovány na lokace s velkým množstvím lidí. Takzvané měkké cíle.

3. Zjištění: Nejčastějším cílem terorismu v Evropské unii jsou osoby a infrastruktura.

Podle grafu Cíle útoků ve státech EU od roku 2000 je zřejmé, že nejčastějším cílem útoků jsou právě osoby a dále cíle jako obchod, vláda, policie a doprava, které se dají považovat za státní infrastrukturu. Nejdůležitější je se pak věnovat podmnožině nejzávažnějších prvků infrastruktury, tedy prvkům kritické infrastruktury.

Z kombinace těchto tří zjištění jsem došel k závěru, že je třeba věnovat zvětšenou pozornost problematice ochrany měkkých cílů a ochrany kritické infrastruktury. Proto se na tyto konkrétní cíle zaměřím v následující kapitole, kde se budu zabývat analýzou současného stavu a možným zlepšením do budoucna.

Plánování bezpečnosti

Z předchozí kapitoly vyplynulo, na které cíle se zaměřovat. Jsou to kritická infrastruktura a tzv. měkké cíle. Oba z těchto cílů byly často cílem teroristů v rámci Evropské unie za sledovaný časový úsek. V této kapitole se pokusím dané problematiky trochu přiblížit v rámci českého bezpečnostního prostředí.

Měkké cíle

Měkkých cílů je v České republice tolik, že je prakticky nemožné, aby se o celou ochranu staral pouze stát a jeho bezpečnostní složky. Proto je hlavní část ochrany na provozovatelích měkkých cílů. Řada provozovatelů je taky mnohdy schopná zajistit bezpečnost objektu lépe než stát. Je to zejména kvůli znalosti prostředí, přítomností přímo na místě a někdy taky větších finančních prostředků. [34] Úroveň zabezpečení měkkých cílů není v současné době nikde zákonem stanovená. Je tedy na každém provozovateli zvlášť, aby si určil, jakou úroveň zabezpečení použije. Možná by nebylo od věci takovou úroveň určit zákonem, aby se skutečně zajistila komplexní ochrana všech měkkých cílů. Další možností by bylo zahrnout tuto problematiku do některého z již stávajících zákonů týkajících se bezpečnosti. Například do zákona o Policii ČR nebo do zákona o IZS.

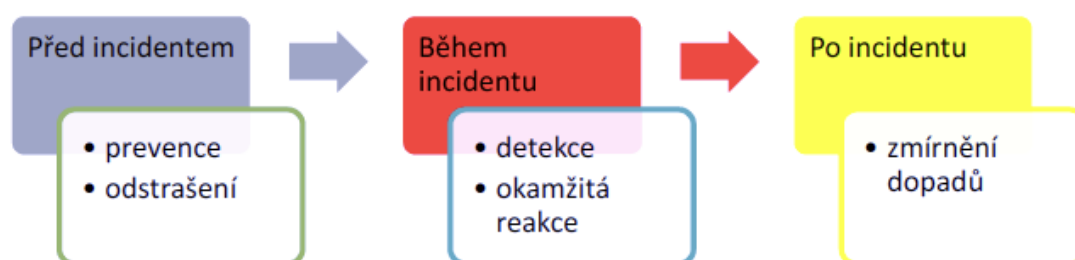
V současné době je při používání prvku zabezpečení snaha o víceúčelovost. Například u kontrol vstupu se nejenom kontroluje bezpečnostní náhled na věc, tedy jestli do prostoru akce nevnesou zbraně a nebezpečné předměty, ale kontroluje se také, jestli si návštěvníci nenosí vlastní jídlo a nápoje, které by snížili prodeje zúčastněným obchodníkům.

Provozovatele zajímá ekonomická výhodnost. Drahý kamerový systém nechrání jenom bezpečnost návštěvníků, ale také chrání provozovatele proti krádežím a poškozování majetku. Je tedy nemožné donutit provozovatele k vyšší úrovni ochrany, který mu nepřináší žádný očividný zisk.

Druhů měkkých cílů je mnoho a každý z nich má svá specifika. To znemožňuje jednotný přístup k řešení ochrany. Existují ale standartizované otázky, na které by se měl provozovatel zaměřit, aby zajistil funkční bezpečnostní systém. Tyto otázky jsou

k dispozici v metodice ochrany měkkých cílů. K dispozici je také speciální telefonní linka 800 255 255, která je určena především provozovatelům či vlastníkům za účelem metodické podpory měkkých cílů. [34]

Dělení časových úseků při řešení měkkých cílů.

Obrázek 11: Diagram útoků na měkké cíle [34]

Před incidentem je prioritní zaměřit se na prevenci. K tomu je dobré vytvořit si předem plán, který bude v případě krize aktivován a zajistí co největší bezpečnost účastníků. Dále je vhodné pokusit se o odstrašení útočníků. Toho lze dosáhnout zvýšeným počtem bezpečnostního personálu, nebo výše uvedenými kontrolami při vstupu.

Nejdůležitější během incidentu je potřeba útok vůbec zaznamenat. Často mohou být zvukové projevy útoku zaměněny za součást představení, jako jsou výbuchy a záblesky z pyrotechniky. Po včasné detekci by měla následovat rychlá reakce bezpečnostního personálu a ohlášení situace na operační středisko policie. Při útoku na měkké cíle jsou nejdůležitější první minuty, při kterých policie ještě není dostupná na místě zásahu. Proto je hlavně na personálu, aby se snažili minimalizovat následky útoku včasnou a efektivní evakuací zasažených prostorů. Pro následnou koordinaci činností IZS při společném zásahu slouží například STČ 09/IZS Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob nebo STČ 14/IZS Amok-útok aktivního střelce. [36]

Po útoku pak jde o to minimalizovat možné dopady a komunikovat se zasahujícími složkami. Tedy dostat všechny účastníky do bezpečí a poskytnout jim potřebnou pomoc. Poslední z koloběhu útoku jsou obnova funkce a plánování. Je důležité, vylepšovat systém zabezpečení a učit se z nedostatků, které minule mohly být vyřešeny lépe.

Největší ohled na bezpečnost mají velké akce typu hudební festivaly (Colours of Ostrava, Beats for love), armádní přehlídky (Dny NATO), sportovní události (mistrovství světa v hokeji, Davis Cup). U všech z těchto akcí je obrovská návštěvnost. Pro příklad Dny NATO v roce 2017 navštívilo 90 tisíc návštěvníků [7] , Colours of Ostrava 2017 45 tisíc návštěvníků [47] . Jedná se o obrovské akce, kde by měl potenciální útok nesmírné následky a jistě by byl signálem do celého světa. Navíc útok na bezpečnostní přehlídku Severoatlantické aliance by byl i jakousi psychickou výhrou pro teroristy.

Relativní novinkou v této problematice je česká technická norma, která vyšla v září roku 2016. Jedná se o normu ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. Tuto normu vypracovala Technická normalizační komise jako možnou odpověď na řešení problematiky ochrany škol a školských zařízení. Je tedy vidět směr, vytváření metodiky ochrany pro každý typ měkkého cíle zvlášť. [36]

Co naopak ještě není řešeno, jsou veřejně přístupná místa, jako jsou obchodní centra, divadla nebo turisticky aktivní místa. Například pražské OC Palladium navštíví denně přes 40 tisíc návštěvníků. [1] To je dokonce více než má většina hudebních festivalů za několik dní. Jaká je teda úroveň bezpečnosti v těchto místech?

V oblasti bezpečnosti měkkých cílů se využívají soukromé bezpečnostní služby. Jejich činnost ve vztahu k měkkým cílům je zpravidla taková, že působí jako ostraha obchodních center, nemocnic a dalších objektů, či jako organizační a pořadatelská služba při sportovních utkáních a kulturních akcích a podobně. V současné době je v přípravě zákon o soukromé bezpečnostní činnosti, který by měl řešit právě problematiku soukromých bezpečnostních služeb. [38]

Kritická infrastruktura

Druhým tématem, kterému je třeba se věnovat, je útok na infrastrukturu. Případy tohoto typu jsou podle výsledků zpracování vstupních dat taky velice časté a úspěšný útok na tyto cíle by měl obrovský dopad na funkci celé společnosti.

Kritická infrastruktura a její bezpečnost je celosvětově řešené téma. Závislost na technologiích stále narůstá a mnohdy si ji ani neuvědomujeme.

Současný stav řešení KI v rámci legislativy ČR je popsán v kapitole Krizové řízení. Proto se jí tady nebudu znova zabývat. [14]

Řešení bezpečnosti kritické infrastruktury je komplexní téma. Zahrnuje v sobě prvky preventivní i represivní. Aby nedocházelo k omezení funkce prvku KI, tak by měl být hlavní důraz kladen na prvky preventivní. V ideálním světě by při spolehlivé funkci preventivních kroků nebyla represe vůbec nutná a k omezení prvku bezpečnosti by nikdy nedošlo.

Katastrofy se často stávají impulzem pro zlepšení ochrany. Tento systém je však pro ochranu KI nedostatečný. Následky potenciálního teroristického útoku na KI by mohly být tak ničivé, že by to mohlo změnit chod společnosti. Nikdo se asi nechce poučovat z úspěšného teroristického útoku na jadernou elektrárnu.

Návrhy

Cílem práce bylo zjistit relevantní trendy vycházející z dat poskytnutých databází GTD. Výsledkem mého výzkumu bylo zjištění častých cílů teroristických útoků. Při studiu problematiky vycházející z těchto cílů jsem došel k poznatkům, které by mohly být do budoucna přínosem pro řešení ochrany těchto cílů.

Měkké cíle

Jako první, s čím jsem se při tvorbě této práce potýkal, byla příliš volná definice terorismu použitá v databázi GTD. Tím pádem se v databázi hromadily útoky, které byly podle mého názoru pouze na hraně terorismu. Možnost řešení takového problému je jednotná celosvětová definice terorismu. To je bohužel těžší úkol, než se zdá. Samotná OSN na takové definici už několik let pracuje, bohužel bez většího výsledku. Problémem bude pravděpodobně náhled na terorismus v různých oblastech světa. Aneb jak řekl Yasser Arafat ve své řeči před OSN v roce 1974 „Pro jednoho teroristu je pro druhého bojovník za svobodu.“ [31] Tento problém se jenom tak nezmění, a proto i čekání na společnou definici terorismu pravděpodobně v nejbližší budoucnosti jen tak neskončí.

V závěru kapitoly Metody terorismu jsem vytvořil hypotézu, ve které jsem se domníval, že většina útoků bude z větší části za pomoci klasických metod. Tato hypotéza se v grafu Obrázek 8: Typy útoku ve státech EU od roku 2000 potvrdila jako správná. Pro zajištění nějaké z moderních metod terorismu by byla třeba větší organizovaná skupina teroristů, která by tyto zbraně vyráběla ve svých laboratořích. V současné době jsou aktuální spíše útoky decentralizovaných skupin, kde útočí radikalizovaní jednotlivci. Tito jedinci nemají takové technologické možnosti, a proto se spíše obrací na klasické metody terorismu jako jsou bomby, nože nebo střelné zbraně.

Při podrobnějším průzkumu problematiky měkkých cílů jsem došel k následujícím návrhům.

Můj hlavní návrh je vytvořit legislativní dokument týkající se ochrany měkkých cílů. Do toho dokumentu by se zapsala jasná práva a povinnosti majitele nebo provozovatele objektu. Současné řešení, kdy povinnosti majitele nebo provozovatele objektu nejsou nikde definovány, mi přijde nedostatečné.

Dále bych navrhnul dělení typů měkkých cílů podle daných parametrů do kategorií. Podle zařazení do určité kategorie by z toho vyplývala práva a povinnosti. Toto řešení by pomohlo lépe třídit cíle a podle ohrožení dané kategorie by se daly určit sjednocené postupy plánování ochrany.

Jedna z věcí v tomto legislativním dokumentu by byla (podobně jako v krizovém zákoně) možnost zvolení styčného bezpečnostního zaměstnance, který by plnil povinnosti majitele nebo provozovatele objektu při komunikaci s bezpečnostními složkami.

Útokem v Paříži z roku 2015 jsem se inspiroval k dalšímu návrhu. Teroristé byli v tomto případě koordinováni a v jeden večer zaútočili na měkké cíle na různých místech. To značně zkomplikovalo reakci bezpečnostních složek. Bylo by vhodné zaměřit se na tento problém. S tím by mohl pomoci výše zmíněný návrh na kategorizaci měkkých cílů. Jeden z parametrů by byla „časová stálost“. Místa jako obchodní centra, divadla, turistická místa jsou navštěvovaná prakticky každý den, ale místa jako koncerty, festivaly, sportovní události jsou navštěvované pouze v den konání společenské události. Jak ale upozornit pořadatele takovýchto nepravidelných akcí na možné nebezpečí? Možností by bylo vytvoření centralizované databáze takových akcí. Do této databáze by měli povinnost se nahlásit provozovatele určité kategorie. Spolu s informacemi o těchto událostech by zde byly ještě kontakty na styčného bezpečnostního zaměstnance nebo na provozovatele objektu. Tím pádem by mohla policie kontaktovat okolní události o hrozícím nebezpečí a organizátoři události by mohli udělat příslušné bezpečnostní opatření.

Kritická infrastruktura

V oblasti kritické infrastruktury bych se zaměřil především na cvičení. Každý z prvků jde vyřadit z funkce, a to je také důvod k cvičení. Z hlediska ochrany kritických informací by scénář mohl začít až po vyřazení z funkce. Snaha by především byla o správnou aktivaci plánu krizové připravenosti a kontroly zajištění potřebných služeb i při omezené funkčnosti infrastruktur. Takové cvičení by dozajista pomohlo k včasnému odhalení slabých míst v plánu, která by se do budoucna mohla stát klíčovými v zajištění bezpečnosti KI.

Domnívám se, že snaha o nějaký sjednocený postup ochrany prvků kritické infrastruktury není úplně ideální. Ochranu infrastruktury je totiž velice obtížné standardizovat, jelikož ochrana každého prvku souvisí s použitou technologií. Je těžké sjednotit postupy ochrany elektrárny jaderné a elektrárny přečerpávací. Oba tyto prvky jsou sice součástí odvětví energetika, avšak kritická místa těchto technologií jsou naprosto rozdílná.

Závěr

Cílem této práce bylo vypracování studie relevantních trendů v terorismu pro účely krizového řízení. Z tohoto důvodu jsem se tedy zabýval prací s databází GTD, která obsahuje všechny teroristické útoky od roku 1970 do roku 2016, kdy proběhla její poslední aktualizace.

Pro potřebu práce s daty jsem využíval programovací jazyk R, který je pro práci s velkým množstvím dat určen. Ke správnému použití tohoto jazyka mi pomohlo vývojové prostředí RStudio.

Původní databáze obsahovala přes 170 tis. událostí s více než 135 proměnnými. Tuto původní verzi jsem pomocí úpravy a výběru relevantních dat zúžil na necelé 3 000 útoků, které se týkaly států Evropské Unie mezi roky 2000 – 2016. Důvod proč jsem vybral zrovna tyto data je, že v České republice nebylo dostatek údajů pro určení potřebných trendů. Proto jsem tedy vzal inspiraci ze států Evropské unie, které sdílejí náš kulturní a ekonomický prostor.

Z těchto dal jsem vytvořil 3 hlavní grafy, ze kterých jsem vyvodil závěry, že hlavní oblasti zájmu při boji s terorismem by měly být ochrana měkkých cílů a ochrana kritické infrastruktury.

S těmito závěry jsem následně pracoval a vymyslel jsem pár možností a návrhů, jak s těmito oblastmi bezpečnosti pracovat. Jedním z návrhů bylo vytvořit legislativní dokument, který by se zabýval kategorizací měkkých cílů, dále definováním práv a povinností provozovatelů takových objektů. Také jsem navrhnul vytvoření databáze měkkých cílů, které by informovali o probíhajících akcích, aby se zajistilo včasné varování v případě útoku na podobný objekt. U prvků kritické infrastruktury jsem vyzdvihl potřebu pravidelných cvičení, které by prověřilo současný stav ochrany těchto zařízení.

O čem jsem se v této práci málo zmiňoval, je kybernetický terorismus. Je to hlavně z důvodu že kyberterorismus není v databázi GTD vůbec zohledněný a jiná databáze kyberterorismu neexistuje. Důsledkem těchto faktů jsem ho nemohl zahrnout do svého výzkumu.

Kybernetická hrozba však existuje a již to bylo několikrát v historii potvrzeno. Internet poskytuje jistou míru anonymity a útočníci toho využívají. Jedná se koncept v Americe označovaný jako „plausible deniability“. Do češtiny by se tento pojem dal volně přeložit jako přijatelné odmítnutí. Jde o koncept, kdy při odhalení útoku a určení možného útočníka, podle toho, kdo by z útoku nejvíce těžil, se tento útočník může distancovat od tohoto útoku s odvoláním na nedostatek důkazů. Pokud se tedy útočník k útoku sám nepřihlásí, nevíme, kdo útočník je a jaký byl jeho motiv, nemusí to tedy splňovat některé z definic terorismu. Do budoucna však očekávám více událostí tohoto typu. Hlavním důvodem je rostoucí závislost na technologiích, kterou si často ani neuvědomujeme.

Ačkoliv České republice nehrozí přímé ohrožení terorismem, tak je tu stále možnost takového útoku. Úroveň ochrany proti terorismu je třeba neustále zvyšovat. Nestačí jenom čekat na odezvu z minulých incidentů. Prioritou by mělo být, aby se takové incidenty nikdy nestaly.

Seznam použité literatury

- [1] Aktuálně.cz. *Palladium změnil majitele. Tolik ještě nikdo nezaplatil.* [online]. 2014 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/palladium-zmeni-majitele-tolik-jeste-nikdo-nezaplatil/r~92f899b87f7b11e4bdad0025900fea04/>
- [2] Asociace pro mezinárodní otázky. *Proliferace zbraní hromadného ničení do rukou nestátních aktérů.* [online]. 2015 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/DISEC_II.pdf
- [3] BBC. *Nice attack: At least 84 killed by lorry at Bastille Day celebrations.* [online]. 2016 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-36800730>
- [4] Česká Televize. *Černý pařížský pátek třináctého: Co se stalo a kdo to má na svědomí?* [online]. 2015 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1620149-cerny-parizsky-patek-trinacteho-co-se-stalo-a-kdo-ma-na-svedomi>
- [5] Česká televize. *Dělnická strana sociální spravedlnosti.* [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/tema/484471-volby-2017-delnicka-strana-socialni-spravedlnosti>
- [6] Česká Televize. *První úspěšný atentát: Komunistu zastřelil ministra financí Rašína.* [online]. 2013 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1125433-prvni-uspesny-atentat-komunista-zastrelil-ministra-financi-rasina>
- [7] Dny NATO v Ostravě & Dny vzdušných sil AČR. *Dny NATO v Ostravě & Dny vzdušných sil AČR 2017.* [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.natoday.cz/uplynule-rocniky>
- [8] Dotyk. *Francie a prokleté kolonie.* [online]. 2016 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://dotyk.denik.cz/publicistika/francie-a-proklete-kolonie-20160715.html?tema=terorismus-v-evrope>

- [9] Euractiv.cz. *Řecko na cestě z krize 2009-2015*. [online]. 2015 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/ekonomika-a-euro/recka-dluhova-krize-mesic-po-mesici-000124/>
- [10] European Union. *Terrorism situation and trend: Measuring and understanding the impact of terrorism* [online]. 2017 [cit. 2018-04-06]. ISBN 978-92-95200-79-1. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/tesat2017_0.pdf
- [11] EUROPOL. *EU Terrorism Situation and Trend Report 2017*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2017>
- [12] Europol. *Review held by experts from Member States and Europol on 29 November and 1 December 2015*. [online]. 2016 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/changes-in-modus-operandi-of-islamic-state-terrorist-attacks>
- [13] EuroZprávy.cz. *Zbraně hromadného ničení se mohou dostat do rukou teroristů, varují odborníci i OSN*. [online]. 2016 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/166508-zbrane-hromadneho-niceni-se-mohou-dostat-do-rukou-teroristu-varuji-odbornici-i-osn/>
- [14] Evropský sociální fond v ČR. *Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR*. [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/analyza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr
- [15] Federation of American Scientists. *Patterns of Global Terrorism: 1998*. [online]. 2001 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: https://fas.org/irp/threat/terror_98/
- [16] FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. 258 s. ISBN 978-80-244-5040-7.
- [17] FRANK CASS. *The Role of Ideology in Terrorists' Target Selection*. [online]. 1998 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://bdi.mfa.government.bg/info/Module%204%20-%20Diplomacia%20i%20sigurnost/dopalnitelna%20literatura/The%20Role%20of%20Ideology%20in.pdf>

- [18] Global Politics. *Terorismus a biologické zbraně*. [online]. 2001 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/studie/terorismus-biologicke-zbrane>
- [19] Global Politics. *Estonsko-ruský incident v kontextu kyberterorismu*. [online]. 2014 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/estonsko-rusky-incident-v-kontextu-kyberterorismu>
- [20] Global Politics. *Terorismus a biologické zbraně*. [online]. 2011 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/studie/terorismus-biologicke-zbrane>
- [21] Global Terrorism Database. *National consortium for the study of terrorism and responses to terrorism*. [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/gtd/RAND>.
- [22] Hospodářské Noviny. *Vladimir Putin poprvé přiznal přítomnost vojáků v Donbasu*. [online]. 2015 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-64993020-vladimir-putin-poprve-priznal-pritomnost-vojaku-v-donbasu>
- [23] Hrebenar.eu. *Z historického hlediska jsou největšími terorysty v Evropě především evropští separatisté*. [online]. 2016 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.hrebenar.eu/2016/12/z-h-istorickeho-hled-iska-jsou-nejvetsimi-teroristy-v-evrope-predevsim-evropsti-separatiste/>
- [24] IDNES.cz. *Teroristických útoků ve světě loni ubylo, zasáhly ale více míst*. [online]. 2016 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/statistika-pocet-teroristickych-utoku-usa-zprava-fw3-/zahranicni.aspx?c=A160603_062351_zahranicni_jkk
- [25] Institute for Economics and Peace. *Global terrorism index 2017: Measuring and understanding the impact of terrorism*. [online] 2017 [cit. 2018-04-06]. ISBN 978-0-6480644-6-6. Dostupné z: <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/11/Global-Terrorism-Index-2017.pdf>
- [26] JANOŠEC, Josef. *O terorismu: pro pracovníky bezpečnostního systému*. Ostrava, SPBI, 2010. 108 s. ISBN 978-80-7385-097-5.

- [27] Katedra politologie Fakulty sociálních studií. *Tomáš Šmíd: Základní fakta o Islámském státu v Iráku a Sýrii (ISIS)*. [online]. 2014 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://polit.fss.muni.cz/zakladni-fakta-o-islamskem-statu-v-iraku-a-syrii-isis/>
- [28] LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích. 2., přeprac. a dopl. vyd.* Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009, 193 s. ISBN 978-80-86640-63-1.
- [29] London Institute of South Asia. *Terrorism in South Asia*. [online]. 2011 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: http://www.ishtiaqahmad.com/downloads/Paper_LISO_2011.pdf
- [30] MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 480s. ISBN 80-903333-8-9.
- [31] Media research center. *On Arafat: "One Man's Terrorist is Another's Freedom Fighter"*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.mrc.org/biasalerts/arafat-one-mans-terrorist-anothers-freedom-fighter-11122004>
- [32] Ministerstvo vnitra České republiky. *Audit národní bezpečnosti*. [online]. 2016 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>
- [33] Ministerstvo vnitra České republiky. *Bezpečnostní strategie ČR*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-strategie-cr.aspx>
- [34] Ministerstvo vnitra České republiky. *Bezpečnostní standard k ochraně měkkých cílů*. [online]. 2016 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/bezpecnostni-standard-k-ochrane-mekkych-cilu-pdf.aspx>
- [35] Ministerstvo vnitra České republiky. *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/cthh/Default.aspx>

- [36] Ministerstvo vnitra České republiky. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx
- [37] Ministerstvo vnitra České republiky. *Ministr vnitra vyhlásil první stupeň ohrožení terorismem* [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-vyhlasil-prvni-stupen-ohrozeni-terorismem.aspx>
- [38] Ministerstvo vnitra České republiky. *Návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/navrh-zakona-o-soukrome-bezpecnostni-cinnosti.aspx>
- [39] Ministerstvo vnitra České republiky. *Společný postoj rady, ze dne 27. prosince 2001, o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu: 2001/931/SZBP*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/spolecny-postoj-rady-ze-dne-27-prosince-2001-o-pouziti-zvlastnich-opatreni-k-boji-proti-terorismu.aspx>
- [40] Ministerstvo vnitra České republiky. *Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013*. [online]. 2013 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/strategie-ceske-republiky-pro-boj-proti-terorismu-pdf.aspx
- [41] Ministerstvo vnitra České republiky. *Stupně ohrožení terorismem*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/stupne-ohrozeni-terorismem.aspx>
- [42] Ministerstvo vnitra České republiky. *Terorismus a jeho projevy v někdejších Československu a dnešní České republice*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terorismus-a-jeho-projevy-v-nekdejsim-ceskoslovensku-a-dnesni-ceske-republice.aspx>
- [43] Ministerstvo vnitra České republiky. *Typologie terorismu*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

- [44] Ministerstvo vnitra České republiky. *Základy ochrany měkkých cílů - metodika*. [online]. 2016 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>
- [45] Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury
- [46] Our World in Data. *Terrorism*. [online]. 2013 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/terrorism>
- [47] POLAR televize Ostrava. *Colours of Ostrava 2017 byl rekordní v mnoha ohledech*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://polar.cz/zpravy/ostravsko/ostrava/11000009211/colours-of-ostrava-2017-byl-rekordni-v-mnoha-ohledech>
- [48] RStudio. *RStudio*. [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.rstudio.com>
- [49] ŘEHÁK, David, MARTÍNEK, Bohumír, RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. Ostrava: SPBI, 2015. 131 s. ISBN 978-80-7385-169-9.
- [50] ŠENOVSKÝ, Michail, ORAVEC, Milan, ŠENOVSKÝ, Pavel. *Teorie krizového managementu*. Ostrava: SPBI, 2012. 115 s. ISBN 978-80-7385-108-8.
- [51] ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Pavel ŠENOVSKÝ. *Ochrana kritické infrastruktury*. Ostrava: SPBI, 2007. 141s ISBN 9788073850258.
- [52] The R Foundation. *The R Project for Statistical Computing*. [online] 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.r-project.org>
- [53] War on the rocks. *Terrorism in Latin America: Infographic*. [online]. 2014 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://warontherocks.com/2014/07/terrorism-in-latin-america-infographic>

[54] WHITE, Jonathan R. *Terrorism: an introduction; [contains a new chapter 18: "Responding to the tragedy of September 11"]*. 2002 update, 4. ed. Belmont, Calif.: Thomson Wadsworth. 2003, 368 s. ISBN 978-0534578510

[55] Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

[56] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Označení stupňů ohrožení terorismem [41]	12
Obrázek 2: Prostředí RStudio	25
Obrázek 3: Počet teroristických útoku za roky 1970 – 2016 [21]	26
Obrázek 4: Typy útoků v Evropě od roku 2000 [21].....	33
Obrázek 5: Cíle útoků v Evropě od roku 2000 [21]	35
Obrázek 6: Útoky na Ukrajině [21]	37
Obrázek 7: Počet útoků podle zemí EU [21]	38
Obrázek 8: Typy útoku ve státech EU od roku 2000 [21]	41
Obrázek 9: Cíle útoků ve státech EU od roku 2000 [21].....	42
Obrázek 10: Zatčení a útoky separatických teroristů v EU v letech 2012 – 2016 [11]	43
Obrázek 11: Diagram útoků na měkké cíle [34]	47

Seznam tabulek

Tabulka 1: Deset států nejvíce zasažených terorismem [46]	28
Tabulka 2: Frekvence útoků ve státech EU [21]	39

Přílohy

Import databáze ze staženého formátu typu .csv

```
GTD <- read_csv2("~/Library/MobileDocuments/com~apple~CloudDocs/Diplomová  
práce/DATA/globalterrorismdb.csv", col_types = cols(.default = "c"))
```

Instalace a následní nahrání knihoven

```
install.packages(plyr)  
install.packages(dplyr)  
install.packages(ggplot2)  
library(plyr)  
library(dplyr)  
library(ggplot2)
```

Výběr všech států Evropy

```
evropa <- GTD[ which(GTD$region_txt=='Western Europe' |  
GTD$region_txt=='Eastern Europe'),]
```

Výběr pouze států z Evropské unie

```
EU <- evropa[ which(evropa$country=='21' | evropa$country=='32' |  
evropa$country=='54' | evropa$country=='55' | evropa$country=='64' |  
evropa$country=='68' | evropa$country=='50' | evropa$country=='96' |  
evropa$country=='53' | evropa$country=='115' | evropa$country=='109' |  
evropa$country=='116' | evropa$country=='90' | evropa$country=='124' |  
evropa$country=='75' | evropa$country=='142' | evropa$country=='161' |  
evropa$country=='162' | evropa$country=='179' | evropa$country=='180' |  
evropa$country=='216' | evropa$country=='185' | evropa$country=='198'),]
```

Výběr pouze událostí z požadovaného období

```
evropa <- evropa[ which(evropa$year>=2000),]
```

Počet útoků podle typu útoků

```
byType <- group_by(EU, attacktype1_txt)  
sumType <- summarize(byType, count=n())  
write_csv2(byType, "Evropa_typ.csv")
```

Počet útoků podle cíle útoků

```
byTarget <- group_by(EU, targtype1_txt)
sumTarget <- summarize(byTarget, count=n())
write.csv2(sumTarget, 'Evropa_cil.csv')
```